

**GÖRME ENGELLİLERDE BRAİLLE İŞARET
SİSTEMİ VE MÜZİK EĞİTİMİNDE
KULLANILABİLİRLİĞİ**

HİKMET AKPINAR

**Yüksek Lisans Tezi
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Gökalg Parasız
2012**

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**GÖRME ENGELLİLERDE BRAİLLE İŞARET SİSTEMİ VE MÜZİK
EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ**

(Braille Sign System for the Visually-Impaired Individuals and the Applicability of
the System in Music Education)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hikmet AKPINAR

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gökalg PARASIZ

**ERZURUM
NİSAN, 2012**

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Yrd. Doç. Dr. Gökalg PARASIZ danışmanlığında, Hikmet AKPINAR tarafından hazırlanan “Görme Engellilerde Braille İşaret Sistemi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği” başlıklı çalışma / / 2012 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Gökalg PARASIZ

İmza:

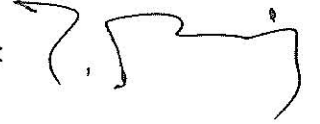
Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Barış DEMİRCİ

İmza:

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

.. / .. / 2012

Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Görme Engellilerde Braille İşaret Sistemi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Teziminyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.... / / 2012

Hikmet AKPINAR

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖRME ENGELLİLERDE BRAİLLE İŞARET SİSTEMİ VE MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

Hikmet AKPINAR

2012, 103 sayfa

Bu araştırma, Türkiye’deki görme engelli ilköğretim okullarında Braille İşaret Sistemi ve bu sistemin eğitimine yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirli boyutlarıyla inceleyip ortaya koyarak bu sistem hakkında bilgi verip, eksikliklerin giderilmesi ve yaşanmakta olan problemlerin çözümü için olumlu katkılar sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmada, durum tespitine yönelik tarama modeli esas alınmış, öğretmen ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunların belirlenmesinde anket yöntemi hazırlanmıştır. Anketlerde ulaşılan veriler frekans ve yüzde tablolarına dönüştürülmüştür.

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki 16 görme engelli ilköğretim okulu’nda görev yapan müzik öğretmenleri ve bu okullarda okuyan öğrencileri, örneklemini ise 6 müzik öğretmeni ve 73 görme engelli öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; Braille İşaretler Sistemi ile ilgili kaynak ve dokümanların yetersiz olduğu, haftalık ders saatinin artırılması gerekliliği, bu okullarda çalışan müzik öğretmenlerine özel eğitim verilmesi ve müzik dersi öğretim programı hazırlanırken görme engelli öğrencilerin görüşleri doğrultusunda geliştirilmesi gibi bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Braille İşaretler Sistemi, Görme Engelli.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

BRAILLE SIGN SYSTEM FOR THE VISUALLY- IMPAIRED INDIVIDUALS AND THE APPLICABILITY OF THE SYSTEM IN MUSIC EDUCATION

Hikmet AKPINAR

2012, 103 pages

This study was conducted in order to contribute to the solutions of the current problems and to address the weaknesses in the application of Braille Sign System by analysing this system in the primary schools of the visually- impaired individuals in Turkey, and by providing information as a result of the analysis and presentation of teachers' and students' ideas on the education style of the system in these schools from different dimensions.

In this study, a survey design was applied in the case determination, and a questionnaire was prepared to define the problems teachers and students encounter. The data obtained from the results of the questionnaire were shown in the frequency and percentage tables.

The population of this study is composed of the music teachers and students in 16 primary schools of the visually- impaired in Turkey while the sample of the study consists of 6 music teachers and 73 visually-impaired students.

According to the results of this study; it has been found that the documents and sources related to the Braille Sign System are inadequate and the course hours should be increased. Additionally, the study presents some pedagogical implications such as that music teachers working in these schools should be trained with a specialized programme, and that the teaching programme of music courses should be developed according to the ideas of the visually-impaired students.

Key Words: Braille Signal System, A Visually- Impaired Individual

ÖN SÖZ

Müziğin, yaşama ve duygulara estetik kazandırdığı bilinen bir gerçektir. Müzik bu yönüyle eğitim hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır. Müzik; görme duyu organına sahip olmayan ve hayatı daha çok duyarak tanımaya-öğrenmeye çalışan bireyler için çok daha büyük bir öneme sahiptir.

Braille İşaret Sistemi, görme engellilerde müzik eğitimi konusunda faydalanılması oldukça güç bir yöntemdir. Görme engelli okullarda bu sorunun görmezden gelinmesi, duyma konusunda son derece hassas olan bu bireylerin doğuştan yetersiz sayıldığı anlamına gelir.

Görme engellilerde müzik eğitiminde karşılaşılan sorunların dikkate alınması, yeni yöntemler geliştirilmesi; görme engelli öğrencilerimizin müzikal anlamda son derece gelişkin olmaları anlamına gelir. Bu da müzikal anlamda iyi bir eğitim alan görme engelli öğrencilerin, bütün okullarda eğitim verebilecek, üretebilecek bir seviyeye ulaşmaları demektir.

Bu çalışmadaki amaç, görme engelli okulda çalışan bir öğretmen olarak; görme engelli bir öğrencinin duyuş yeteneği olarak taşıdığı potansiyeli tam anlamıyla değerlendirmedir. Bu çalışmayla görme engelli okullarda müzik eğitiminde karşılaşılan sorunlar bir derece anlatılmaya çalışılmıştır. Umuyorum ki yeni bir müzikal işaret sisteminin oluşturulmasına ön ayak olacaktır.

Araştırmanın oluşmasında desteklerini esirgemeyen ve her aşamasında görüş ve düşünceleriyle katkı sağlayan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Gökalp PARASIZ'a, çalışmalarımı titizlikle inceleyerek yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Barış DEMİRCİ ve Yrd. Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ' ye, varlığımı borçlu olduğum sevgili anne ve babam Ayşe ve Vehbi AKPINAR'a saygılarımı ve minnet duygularımı sunar, sonsuz teşekkür ederim.

Erzurum - 2012

Hikmet AKPINAR

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	4
1.1.1. Alt problemler	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURUMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Kurumsal Çerçeve	7
2.1.1. Özel Eğitim	7
2.1.1.1. Özel eğitimin önemi	7
2.1.1.2. Özel eğitim gruplarının sınıflandırılması	8
2.1.2. Görme Engelliler	9
2.1.2.1. Yasal tanım	9
2.1.2.2. Eğitsel tanım	10

2.1.3. Görme Güçlüğü'nün Braille İşaretler Sistemini Okumaya Etkisi	10
2.1.4. Görme Kaybının Braille İşaretler Sistemi Üzerinde Okumaya Etkisi.....	10
2.1.5. Görme Övrünün Müziğe Yansıması	11
2.1.6. Görme Engellilerin Müzik Eğitim Ortamları	13
2.1.7. Görme Engellilerde Alfabe.....	14
2.1.8. Braille Yazım Araç Ve Gereçleri	17
2.1.9. Braille Alfabetiyle Müzik İşaretleri, Notalar ve Değerleri	18
2.1.9.1. Sekizlik ve 128'lik notalar	19
2.1.9.2. Dörtlük ve 64'lük notalar.....	24
2.1.9.3. İkilik ve 32'lik notalar	29
2.1.9.4. Birlik ve 16'lık notalar.....	31
2.1.9.5. Noktalı notalar.....	33
2.1.9.6. Anahtar işaretleri.....	34
2.1.9.7. Sus işaretleri.....	38
2.1.9.8. Ses değiştirici işaretler	39
2.1.9.9. Ölçü sayısı işaretleri.....	41
2.1.9.10. Oktav işaretleri.....	42
2.2. İlgili Araştırmalar.....	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	48
3.1. Araştırmanın Modeli	48
3.2. Evren ve Örneklem	48
3.3. Verilerin Toplanması	49
3.4. Verilerin Analizi	50

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	51
4.1. Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Müzik Dersinde Karşılaştıkları Genel Sorunlar ve Güçlüklere İlişkin Bulgular ve Yorumlar	51

4.2. Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Müziksel İşitme-Okuma ve Yazma (Braille İşaretler Sistemi) Konusunda Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	56
4.3. Görme Engelli ilköğretim Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Braille İşaretler Sistemi'nden Yararlanma ve Eğitimi Sırasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	64

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	76
5.1. Sonuç.....	76
5.1.1. Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Müzik Dersinde Karşılaştıkları Genel Sorunlar ve Güçlüklere İlişkin Sonuçlar.....	76
5.1.2. Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Konusunda Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar.....	77
5.1.3. Görme Engelli İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Braille İşaretler Sistemi'nden Yararlanma ve Eğitimi Sırasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar.....	79
5.2. Öneriler.....	81
KAYNAKÇA.....	84
EKLER.....	86
Ek-1 Öğrenci Anketi Soruları.....	88
Ek-2 Öğretmen Anketi Soruları.....	95
Ek-3 Araştırma İzin Belgesi.....	101
ÖZ GEÇMİŞ.....	103

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Braille Alfabesinde İkilik ve 32'lik Notaların İşaretleri	30
Tablo 2.2. Braille Alfabesinde Birlik ve 16'lık Notaların İşaretleri.....	32
Tablo 2.3. Braille Alfabesinde Anahtar İşaretleri	35
Tablo 2.4. Braille Alfabesinde Kullanılan Sus İşaretleri	38
Tablo 2.5. Braille Alfabesinde Kullanılan Ses Değiştirici İşaretler.....	40
Tablo 2.6. Braille Alfabesinde Kullanılan Ölçü Sayısı İşaretleri.....	42
Tablo 2.7. Braille Alfabesinde Oktav İşaretleri	44
Tablo 4.1. Görme Engellilere Göre Hazırlanmış Özel Donanımlı Bir Müzik Odasına İhtiyaç Duyma Durumuna İlişkin Veriler	51
Tablo 4.2. Haftada 1 Saatlik Ders Diliminin Braille İşaretler Sistemi Açısından Yeterlilik Durumuna İlişkin Veriler.....	52
Tablo 4.3. Braille İşaretler Sistemi'yle İlgili Yayınların Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler	53
Tablo 4.4. Braille İşaretler Sistemi Eğitiminin Enstrüman Performansını Etkileme Düzeyine İlişkin Veriler	53
Tablo 4.5. Braille İşaretler Sistemi'ni Öğrenebilmek İçin Bilgi Birikimlerinin Yeterlilik Düzeyine İlişkin Veriler.....	54
Tablo 4.6. Braille Yazım Araç ve Gereçlerin Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler	55
Tablo 4.7. Müzik Dersinde Braille İşaretler Sistemi'ndeki Başarısızlığın Diğer Müzik Dersi Konularında Başarıya Etki Etme Durumuna İlişkin Veriler	55
Tablo 4.8. Notaların Kullanıma İlişkin Veriler.....	56
Tablo 4.9. Anahtar İşaretlerini Kullanılabilirlik Düzeyine İlişkin Veriler.....	57
Tablo 4.10. Sus İşaretlerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Veriler	57
Tablo 4.11. Ses Değiştirici İşaretlerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Veriler.....	58
Tablo 4.12. Ölçü Sayısı İşaretlerini Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler.....	59
Tablo 4.13. Oktav İşaretlerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Veriler	59
Tablo 4.14. Deşifre (ön okuma) Çalışmalarında Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler	60

Tablo 4.15. Deşifre (ön okuma) Çalışmalarına Günde Ayrılan Zaman Durumuna İlişkin Veriler	60
Tablo 4.16. Braille İşaret Sistemi'ni Kullanarak Ritim Yazma Çalışmalarında Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler	61
Tablo 4.17. Nüans Terimlerini (p, pp, mp, mf, f, fff, crescendo, dekrecendo vb.) Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler	62
Tablo 4.18. Hız Terimlerini (adagio, moderato, allegro, andante vb.) Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler	62
Tablo 4.19. Seslendirme Tekniklerini (legato, staccato vb.) Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler	63
Tablo 4.20. Eserleri Ezberleme Konusunda Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler	64
Tablo 4.21. Müzik Derslerinde Braille İşaretler Sistemi'nden Yararlanarak Nota Eğitiminden Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler.....	65
Tablo 4.22. Görme Engellilere Göre Hazırlanmış Özel Donanımlı Bir Müzik Odasına İhtiyaç Durumuna İlişkin Veriler	66
Tablo 4.23. Haftada 1 Saatlik Ders Diliminin Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler	66
Tablo 4.24. Müzik Dersi Müfredat Programını Uygulama Düzeyine İlişkin Veriler	67
Tablo 4.25. Braille İşaretler Sistemi Alanında Bilgi Düzeylerine İlişkin Veriler.....	68
Tablo 4.26. Alınan Mesleki Eğitimin, Görme Engelli İlköğretim Okullarında Meslek Yaşantılarıyla Örtüşme Durumuna İlişkin Veriler	68
Tablo 4.27. Müzik Eğitiminde, Özel Eğitim Konusunda Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına İlişkin Veriler	69
Tablo 4.28. Öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi Eğitimi Sırasında Diğer Müzik Konularına Gösterdikleri İlgiyi Gösterm Durumlarına İlişkin Veriler	70
Tablo 4.29. Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders Kitabı'nın Görme Engelli Öğrenciler İçin Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler	70
Tablo 4.30. Görme Engelliler İlköğretim Okulları'nda Müzik Derslerinin 'Blok Flüt' Öğretimine İndirgenerek Uygulanmasına İlişkin Veriler.....	71
Tablo 4.31. Öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi'ndeki Braille Nota Kullanımını Gerçekleştirmeye İlişkin Veriler	72
Tablo 4.32. Öğrencilerin Braille Araç ve Gereçlerinden Yararlanmalarını Sağlayabilme Durumuna İlişkin Veriler	72

Tablo 4.33. Öğrencilerin Braille Sistemiyle Hız ve Gürlük Özelliklerini Ayırt Etme; Bu Müzikleri Hız ve Gürlük Özelliklerine Uygun Söyleme ve Çalma Durumlarına İlişkin Veriler	73
Tablo 4.34. Braille İşaretler Sistemi'yle İlgili Yayınların Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler	74
Tablo 4.35. Braille İşaretler Sistemi Eğitiminin Öğrencilerin Enstrüman Perforamnsını Etkileme Durumuna İlişkin Veriler	74
Tablo 4.36. Müziksel Okumada Eserleri Ezber Yöntemiyle Öğretme Durumuna İlişkin Veriler	75

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Braille altı nokta sistemi	14
Şekil 2.2. Braille harfler	15
Şekil 2.3. Hikmet isminin Braille harflerle yazılımı	16
Şekil 2.4. Braille sisteminde rakam örnekleri	16
Şekil 2.5. Braille daktilo	17
Şekil 2.6. Braille tablet ve kalem	18
Şekil 2.7. Sekizlik ve 128'lik do notası (1-4-5).....	19
Şekil 2.8. Birlik, ikilik ve sekizlik notalar için değer işaretleri (4-5, 1-2, 2)	20
Şekil 2.9. Onaltılık, otuz ikilik, altmışdörtlük ve yüz yirmi sekizlik notalar için değer işaretleri (6, 1-2-6, 2)	20
Şekil 2.10. Sekizlik ve 128'lik re notası (1-5).....	21
Şekil 2.11. Sekizlik ve 128'lik mi notası (1-2-4).....	21
Şekil 2.12. Sekizlik ve 128'lik fa notası(1-2-4-5)	22
Şekil 2.13. Sekizlik ve 128'lik sol notası (1-2-5)	22
Şekil 2.14. Sekizlik ve 128'lik la notası (2-4)	23
Şekil 2.15. Sekizlik ve 128'lik si notası (2-4-5)	23
Şekil 2.16. Mürekkep baskıda sekizlik notalarla do gam dizisi.....	23
Şekil 2.17. Sekizlik notalarla Braille do gam dizisi.....	24
Şekil 2.18. Dörtlük ve 64'lük do notası (1-4-5-6).....	24
Şekil 2.19. Dörtlük ve 64'lük re notası (1-5-6).....	25
Şekil 2.20. Dörtlük ve 64'lük mi notası (1-2-4-6)	25
Şekil 2.21. Dörtlük ve 64'lük fa notası (1-2-4-5-6)	25
Şekil 2.22. Dörtlük ve 64'lük sol notası (1-2-5-6).....	26
Şekil 2.23. Dörtlük ve 64'lük la notası (2-4-6)	26
Şekil 2.24. Dörtlük ve 64'lük si notası (2-4-5-6).....	27
Şekil 2.25. Mürekkep baskıda dörtlük notalarla do gam dizisi.....	27
Şekil 2.26. Dörtlük notalarla Braille do gam dizisi.....	27
Şekil 2.27. Dörtlük notalarla, 64'lük notaların ayırt edilmesi.....	28
Şekil 2.28. Sekizlik ve 128'lik do notasının; ikilik ve 32'lik do notasına dönüşmesi	29
Şekil 2.29. Mürekkep baskıda ikilik notalarla do gam dizisi.....	31

Şekil 2.30. İkilik notalarla Braille do gam dizisi	31
Şekil 2.31. Mürekkep yazıda birlik notalarla do gam dizisi	33
Şekil 2.32. Birlik notalarla Braille do gam dizisi.....	33
Şekil 2.33. Noktalı dörtlük notanın Braille alfabesinde yazımı	33
Şekil 2.34. Çift noktalı ikilik notanın Braille alfabesinde yazımı.....	34
Şekil 2.35. Braille alfabesiyle müzik anahtar işaretlerinin kullanımı	36
Şekil 2.36. Braille alfabesinde iki farklı müzik anahtarı kullanımı	37
Şekil 2.37. Braille alfabesinde sus işaretleri kullanımı	39
Şekil 2.38. Braille alfabesinde ses değiştirici işaretlerin kullanımı	41
Şekil 2.39. Braille müzik oktav işaretlerinin kullanımı	45

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
f	: Frekans
%	: Yüzde

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Eğitim, insanların doğuştan elde ettikleri en büyük haklardan biridir. Eğitimde en önemli ilkelerden biri her zaman eşitlik olmuştur. Eğitimden faydalanmak isteyen her birey; imkânlar bakımından ayırım gözetilmeden; dil, din, ırk, sağlık, vb. durumlar gibi farklılıklardan doğan ayrıcalıklar tanımadan, eşitliğini özgürlüğünden alan bir prensip doğrultusunda eğitim çerçeve çizgisini belirlemelidir.

“Eğitim, insanın toplum yaşamına uyumunu sağlamak, bazı yetenekleri geliştirmek ve bazı değerlere saygı duymaya yöneltmek için uygulanan yöntemlerin tümüdür” (Hachette, 1983, s.145).

“Eğitim, bireyler ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve geliştirmede ise koşulan en etkili süreçlerin başında gelmektedir” (Uçan, 1982, s.1).

Müzik eğitimi bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli bir müziksel davranışlar kazandırma, ya da bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli bir müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir. “Müzik eğitimi yoluyla bireye, müzikal anlamda bir takım edinimler dışında, müziğin felsefesini anlama da kazandırılır. Bu sebepten dolayı müziği önce temelden, yani okullardan başlayarak incelemek gerekir. Müzik kültürü ve müzik eğitimi önce okullarda başlar” (Uçan, 1982, s.31).

Yukarıdaki tanımlardan da anlayacağımız gibi eğitimin en önemli yanı bireyleri topluma hazırlamaktır. Kişilerin özellikle de engelli bireylerin toplumda kendi başlarına bağımsız olarak yaşayabilmesi için eğitimin gerekliliği öne çıkmaktadır. Var olan bu gereklilik, Anayasa'nın 42. Maddesinde de “Eğitim, her bireyin hakkıdır; engellenemez. Eğitim herkese eşit şekilde verilmelidir.” ifadesiyle yerini almıştır. Araştırmada, görme engelli bireylerin müzik eğitimindeki eşitlikten ne ölçüde faydalandıkları hususuna da yer verilmiştir. Müzik eğitimi programlarında amaçlanan hedeflere, görme engelli okullarda ulaşip ulaşamayacağı büyük bir soru işareti olarak kalmaya devam etmektedir.

Bu çalışmada mevcut müzik eğitimi sisteminin görme engelli okullarda yeterli olup olmadığı incelenmiştir.

Resmi gazetede, 18.01.2000 tarihli 23937 no'lu Resmi Gazetede yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre öze eğitim: “Özel eğitim gerektiren eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitim gerektiren bireylerin bireysel yeterliliklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” (www.mevzuat.meb.gov.tr.) olarak tanımlanmaktadır.

Müziğin en önemli materyali her zaman notalar olmuştur. Notalar müziğin alfabesidir. Düşünceler notalar sayesinde hayat bulur. Müzisyenlerin ya da müzikle ilgilenenlerin en büyük aracıdır. Maalesef görme engelli bireylerin müzik eğitiminde sorunlar en temel ve ilk adımdan birlikte başlamaktadır. Görme engelli bireyler notaları yazıya dökerek, nota sistemini geliştiren bir sistem mevcuttur. Bu sistem Braille işaretler sistemi olup, ülkemizdeki görme engelli bireylerin müzik eğitiminde en büyük eksikliklerinden biri olarak halen görme engelli okullarda ihtiyaçlara cevap verememektedir. Braille sistemi Louis Braille adlı bir Fransız tarafından 1829 yılında icat edilmiştir. Braille notalar sayesinde görme engelliler eserlerin veya egzersizlerin notalarını parmaklarıyla okuyup çalarak öğrenebilmektedirler. Braille, Görme engelli ilköğretim okullarında öğrencilerin nota okuyabilmesi için gerekli en temel şart bu öğrencilerin dokunmaya yönelik eğitim almalarını sağlamaktır. Müzik eğitiminde bu okullarda tümünde olmamakla birlikte gören öğrencilere yönelik sistemlerle eğitim vermeye devam edilmektedir. Bu sorunu en çok yaşayan, görme engelli okullarında görev yapan müzik öğretmenleridir. Özel eğitim ve donanım gerektiren bu okullarda görev yapan öğretmenler eğitimini almadan bu okullarda görev yapmaktadırlar.

Eğitim fakültelerinde açılan özel eğitim bölümleri bu ihtiyacı gidermekte atılmış önemli adımlardan biridir. “Branş öğretmenliğinde ise bugün olduğu gibi öğretmen yetiştiren kurumların mezunlarından yararlanılmıştır. Ancak özel eğitimde branş öğretmeni yetiştirmeye yönelik bir düzenleme hiçbir zaman düşünülmemiştir” (Kıvrak, 2003, s.303).

“Sınıf yönetiminde doğrudan etkileyen ve sınıf içinde eğitim-öğretim etkinliklerinin vazgeçilmez değişkenleri öğretmen, öğrenci, okul, program, eğitim yöntemi, aile ve çevredir” (Aydın, 2000, s.15).

Görme engelli okullarında görev yapan öğretmenler, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinden mezun olarak bu okullarda görev yapmaya başlamaktadırlar. Görme engelli öğrenciler, okullarında verilmesi gereken Braille İşaretler Sistemi eğitiminden yoksun bir şekilde derslere başlamaktadırlar. Braille İşaretler Sistemi’yle genel nota işaretleri sisteminin arasında hiçbir benzerlik bulunmamaktadır. Görme engelli bireylerin müzikal ilerlenmeleri ve bağımsızlıkları isteniliyorsa ilk şart Braille alfabesinde gerek öğretmen gerek öğrenci tarafından meydana gelen sıkıntıların giderilmesi yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Okuduğunu anlamaya etki eden üç bileşenden biri, okuyucudur. “Okuyucunun okuduğunu anlama becerisinin önemli bir bileşeni ise “Çözümleme” becerisidir. Okuyucuların okuduklarını anlayabilmeleri, onların akıcı bir çözümleyici olması gerektirmektedir. Eğer okuyucu metindeki sözcükleri çözümlemek için daha fazla çaba harcamak durumunda kalırsa, cümlenin sonuna ulaşıncaya kadar cümlenin önceki bölümlerindeki anlamı kaçırabilirler ve bu durumda cümleyi bütün olarak anlama gerçekleşemez. Çözümleme becerisinde usta olan okuyucular okuduklarını anlayabilmek için bilişsel işlemlere daha fazla vakit ayırabilirler” (Demirel, 1992, s.325). Braille İşaret Sistemi’nde sadece notaların isimlerini ve değerleri bilmek yeterli değildir. Bir bütün olarak oluşacak eseri deşifre etme becerisi oldukça uzun süreli ve zahmetlerle gerçekleştirilecek bir süreçtir. Bu eğitim süreci deneyimli ve uzman kişiler tarafından verilmediği takdirde eğitimde aksaklıkların meydana gelmesine sebep olacaktır.

Braille İşaretler Sistemi bütün dünyada ortak sembollerle ifade edilmektedir. Bu önemli bir durum ve büyük bir avantajdır. Amerika’da halen var olan ABD milli kütüphanesinde adlı bölümde görme engelli bireyler için her alanda müzik eserlerine ait notalar bulunmaktadır. Günümüzde görme engelliler için hazırlanmış uygulanabilir bir nota sistem yapısı mevcut değildir. Bu da görme engellilerin topluma katkıda bulunma şanslarını kısıtlayan en büyük etkenlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle bu okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin bu konuda uzmanlaşmalarını

sağlamak ve Türk Müziği alanında Braille notalardan oluşan eserlerin tanzim edilmesi gerekmektedir. Braille notalarının eksikliği ve en önemlisi bu sistemin öğretmenler tarafından bilinmemesi, görme engelli öğrencilerin en doğal hakkı olan eğitim haklarından mahrum kalmalarına sebep olmaktadır. Unutulmamalıdır ki Braille işaretleri görme engelli öğrenci ve öğretmenlerin en büyük materyali olmakla birlikte, eğitimde eşitlik hakkının bir gereğidir.

1.1. Problem Cümlesi

Müziğin en önemli materyali her zaman notalar olmuştur. Nota eğitimi sayesinde kulak eğitimi, ses eğitimi ve ritim duygusu gibi en gerekli müzik becerilerini öğrencilere kazandırmak mümkündür. Ülkemizde görme engellilerin eğitimi üzerine en büyük eksikliklerinden biri Braille işaret sisteminin ihtiyaçlara ve taleplere cevap verememesidir. Buradan hareketle araştırmanın problem cümlesi: “Görme Engelliler İlköğretim Okullarında Kullanılmakta olan Braille İşaret Sistemi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği Nasıldır?” araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.1.1. Alt Problemler

1. Görme engelli ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda müzik derslerinde karşılaştıkları genel sorunlar ve güçlükler nelerdir?
2. Görme engelli ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda Müziksel İşitme Okuma ve Yazma (Braille İşaretler Sistemi) konusunda karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
3. Görme engelli ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda Braille İşaretler Sisteminden yararlanma ve eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Braille yazı sistemi Louis'e Braille tarafından Fransa'da icat edilmiştir. Sistemin farklılıklarını düzeltebilmek İngiliz, Fransız, Alman ve Danimarka temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından son şeklini almış ve günümüze kadar gelmiştir. Fakat

Ülkemizde Avrupa ülkelerinden 60-70 yıl kadar geç başlanılmış ve Türk Müziği kurallarına çoğu işaretler uyarlanamamıştır. Bu doğrultuda yapılacak olan araştırma bu sistem hakkında bilgi vererek, eksikliklerin giderilebilmesi ve yaşanmakta olan problemlerin çözümü için olumlu katkılar sağlamayı amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın nemi

Türkiye'de konusu itibariyle bir ilk olacak olan tez çalışması; bu güne kadar ihmal edilen görme engellilerde nota sistemi konusu, bundan sonra görme engelli okullara atanacak olan müzik öğretmenleri için bir kaynak niteliği taşıyacaktır. Bu alışma, görme engelli ğrencilerinin çoğunda doğal bir yetenek olarak gelişen müziksel işitme konusundaki üstünlüklerini, kendi alfabeleriyle öğreterek daha profesyonel düzeyde yetenekler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu sistemi geliştirmek, görme engellilerde müzik eğitimini sistemleştirmek anlamına gelir ki; böyle bir çalışma görme engellilere müzik eğitiminde önemli bir kapı açacak ve bu alanda yapılacak olan diğer çalışmalara da ışık tutacaktır.

1.4. Varsayımlar

1. Çalışmanın örneklemini evreni temsil edecek niteliktedir.
2. Araştırma için seçilen veri toplama yöntem ve tekniklerin, bu araştırmanın amacına, konusuna, niteliğine ve var olan problemlerin çözümüne en uygun olan yöntemdir.
3. Araştırmada, ğretmen ve ğrenci görüşlerinin gerçeği yansıtılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma; İstanbul, Ankara, Gazi Antep, İzmir, Adana, Denizli Görme Engelli İlköğretim Okulları'nda görev yapan müzik öğretmenleri ile,
2. Araştırma; İstanbul, Ankara, Gazi Antep, İzmir, Adana, Denizli, Erzurum bölge okulları olan Görme Engelli İlköğretim Okulları'nda okuyan öğrencileri ile,

3. Araştırma; anketteki kullanılan ve taranan kaynaklar ile,
4. Araştırma; 2011-2012 öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Görme Engelli: Görme yetersizliği, görme gücünün kısmen ya da tamamen yetersizliğinden dolayı bireyin eğitim performansının sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

Braille Alfabeti: Görme engelli insanların okuyup yazması için kullanılan bir alfabe yöntemidir.

Müzik Eğitimi: “Yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi, bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma ya da bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme veya geliştirme sürecidir” (Uçan, 1997, s.31).

Özel Eğitim: Özel gereksinimi olan bireylere, özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sağlanan öğretim hizmetlerin tümüne denir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Her bireyin yetersizliği birbirinden farklılığı olmasına rağmen, eğitimleri düşünüldüğünde en uygun çalışmalar yapılmalıdır. Görme engelliler üzerine yapılacak olan bu çalışmada ihtiyaçlar belirlenerek, tanılar tanımlanarak kuramsal çerçevede anlatılmaya çalışılacaktır.

2.1.1. Özel Eğitim

Günümüzde özel gereksinimli çocukları desteklemek ve eğitimlerini normal düzeye getirmek için özel eğitimden yararlanılmaktadır. “Özel eğitim, çoğunluktan farklı olan ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek, topluma kaynaşmasını ve bağımsız üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimidir”. (Ataman, 2003, s.19).

2.1.1.1. Özel eğitimin önemi

Bireyler birbirlerinden farklı özelliklere sahiptirler. Farklı düzeylere sahip olan bireyler öğrenme sürecinde farklı eğitim yöntemlerine ve ortamlarına gereksinim duymaktadırlar. Özel gereksinimi olan bireyler gelişmekte ve değişmekte olan dünyaya ayak uydurmalarını sağlayacak eğitim-öğretim hizmetlerinden faydalanmalıdırlar. Özel eğitime muhtaç olan öğrenciler gelişen eğitim anlayışı sayesinde, gereksinimleri doğrultusunda eğitim hizmetleri alabilmektedirler.

“Her çocuğun bir diğferinden farklı olduğu ve bu nedenle de eğitimin bireysel temelli olmasının gerekliliği çağdaş eğitim anlayışının özünü oluşturmaktadır” (Güven, 2003, s.49).

Özel eğitim alanında en çok kullanılan kavramların başında ‘kaynaştırma’ gelmektedir. “Yasal düzenlemelere bakıldığında 1983’ten bu yana gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de özel eğitime muhtaç çocuğun kaynaştırma yoluyla eğitiminde büyük eğilimler vardır. Burada amaç, çocuğun eğitim aracılığıyla içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasıdır” (Sarı, 2003, s.3).

Kaynaştırmanın amacı, özürlü çocukların özürsüzlerle birlikte aynı kuruluş ve yerde ortama uyumlarını sağlamak; özel ihtiyacı olan çocukların bu ihtiyaçlarını karşılamak; gelişimleri için gerekli tüm hizmetleri yerine getirmek; okul dışındaki yardımcı kuruluşlarla işbirliği içinde kaynaştırma eğitimi vermektir.

“Anayasanın 42. Maddesine göre ise, ‘bireysel farklılıkları nedeniyle uyarlamalar yapılmaksızın normal eğitim olanaklarında yararlanamayan bireylerde, tüm vatandaşlar gibi eğitim öğretim hürriyetine sahiptir. Devlet özel ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri almakla yükümlüdür’ ifadeleriyle devleti özel eğitim hizmetlerinden sorumlu kılmıştır” (Ersoy, Avcı, 2001, s.8).

Özel eğitim, engelli bireylere toplum içinde kendi kendilerine yetmeyi öğretmek için oldukça önemlidir. Özel eğitime ihtiyaç duyanlara verilen özel eğitim sayesinde, toplum içinde üstlerine düşen görevleri yapabilen, her konuda özgür olarak çalışabilen, temel yaşam becerilerini gerçekleştirebilen engelli bireyler görmek mümkün olacaktır.

2.1.1.2. Özel eğitim gruplarının sınıflandırılması

“Farklı özrü ve durumu olan çocukların eğitiminden bekledikleri çok değişiktir. Bu nedenle, her özür grubuna giren çocukların ayrı ayrı özel eğitimden geçirilmeleri gereklidir” (Okuturlar, 1975, s.18).

Eğitim konusunda son zamanlarda yapılan çalışmalar ve araştırmalar sayesinde özel eğitim gerektiren bireyler, durumlarına göre sınıflandırılıp özel yöntem ve teknikler kullanılarak eğitime yönlendirilmektedir. Bu durum sayesinde eğitim, farklılıklara göre düzenlendiğinde gelişimin daha sağlıklı gerçekleştiği görülmektedir.

“1991 yılında MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği özel eğitim gerektiren bireyleri on ayrı gruba göre şu şekilde sınıflandırmıştır: Görme Özürlü, İşitme Özürlü, Ortopedik Özürlü, Zihinsel Özürlü, Öğrenme Güçlüğü Olan, Üstün Yetenekli, Konuşma Özürlü, Sürekli Hastalığı Olan, Duyu Güçlüğü Olan, Suçlu ve Suça Yönelmiş Olan” (akt. Madi, 1997, s.287).

2.1.2. Görme Engelliler

Görme yetersizliği, görme gücünün kısmen ya da tamamen yetersizliğinden dolayı bireyin eğitim performansının sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur.

“Görme Engelliliğin ülkemizde genel olarak iki türlü tanımı yapılmaktadır; bunlar yasal tanım ve eğitsel tanım olarak ayrılmaktadırlar. Yasal tanım, tıp alanında çalışanlar ve diğer ilgililer tarafından kullanılan tanımdır” (Özsoy, 2001, s.195).

2.1.2.1. Yasal tanım

“Gerekli tüm düzeltmelerden sonra iyi gören gözündeki görme keskinliği 20/200 ya da daha az ve görme alanı 20 dereceden az olan kişilere kör, görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan kişilere az gören denilmektedir” (Özyürek, 1992, s.25). 20/200 ün genel hatları; görme yetersizliğinden etkilene bireyin 60 cm’den görebildiği, normal görme gücüne sahip bireyin 6 m. den görebilmesidir. Normal gören bireyin 6 m. den gördüğünü, az gören birey 2 m ile 60 cm arasındaki mesafeden görebilmektedir (Anonim). Tanımda yer alan görme keskinliği kavramı, gözün özel bir mesafeden görme ve ayrıntıları ayırt etme yeteneğini ifade etmektedir. “Görme alanı, baş çevrilmeden ve gözler oynatılmadan görülebilen tüm alan demektir ve yaklaşık 180°’dir. 20/200 oranı ise görmesi normal olan bir kişinin 200 feet’den gördüğünü 20 feet’den görmek anlamına gelmektedir. Metrik sistemde 20/20 görme keskinliği 6/6 oranına karşılık gelmektedir (Tuncer, 2003, s.25).”

2.1.2.2. Eğitsel tanım

“Eğitsel açıdan kör, eğitimde dokunsal ve işitsel materyallere ihtiyaç duyan kişidir” (Tuncer, 2003, s.25). “Az gören ise, büyütücü araçlar yardımıyla ya da büyük puntolu yazılı materyali kullanabilenlerdir” (Özyürek, 1992, s.26).

2.1.3. Görme Güçlüğü'nün Braille İşaretler Sistemini Okumaya Etkisi

“Görme engelli çocuk kördür ya da az görendir. Kör demek, çocuğun uzak ya da yakından hiçbir şeyi görmemesi anlamına gelmektedir. Anahtar deliğinden bakan birisi kadar görenlere de kör denilmektedir” (Özyürek, Koçak, 1996, s.1). Az gören çocuk, nesnelere kesin olarak fark edememektedir. Ancak karaltı halinde gölgeler şeklinde görmektedir. Az gören bir çocuğun ne kadar gördüğü bazı örneklerle daha iyi anlaşılabilir: “Az gören çocuk, kirliliğe ya da buğulu bir camdan bakıldığında çevresini ve çevresinde bulunan nesnelere görülebildiği kadarıyla görmektedir” (Özyürek, Koçak, 1996, s.2).

Az gören görme engelliler, notaları görme potansiyelini en üst düzeyde kullanabilmeleri için A4 kâğıdı tamamen doldurulacak şekilde yazılsa bile notaları görmekte ve notanın değerini anlamakta zorluk çekmektedir. Görme güçlüğü çok olmasa dahi notaları sınıf tahtasına yazabileceğimiz en büyük boyutta yazsak ve büyüteç gibi araç gereçlerle yardım alsak dahi görme güçlüğü olan bireyler odaklanma sorunu sebebiyle yazılanları buğulu ve karışık şekilde göreceklerdir. Sadece büyütücü araçlar yardımıyla bu sorun çözülebilirse de solfej okurken öğrenci tekrar büyük sorunlar yaşamaya başlayacaktır. Bu şekilde Braille işaretleri sisteminin iyi bir nota eğitimi için gerekli olduğu görülmektedir.

2.1.4. Görme Kaybının Braille İşaretler Sistemi Üzerinde Okumaya Etkisi

“Öğrenmenin % 85'i, insanların dış dünyadan aldıkları görsel uyarılarla gerçekleştiği belirtilmektedir” (Tuncer, 2003, s.6). “Görme, gören çocuklara renk, ışık, uzaklık, büyüklük, küçüklük, nesnelere uzaydaki konumlarına ilişkin zengin, devamlı, güvenilir bilgiler sağlar. Bu bilgilere dayanarak çocuk kişileri, nesnelere tanımlar. Onlara göre kendi davranışlarını düzenler ve kendini yönlendirir. Bu nedenle, görme

algısı olmayan görme engelli bebekler bu açıklanan duyum boyutlarından yoksundur” (Ataman, 2005, s.293). Dolayısı ile görme engelli çocuk öğrenmenin ana ögesinden yoksun olarak gelişim göstermektedir. “Görmeden yoksun olmak çocukların gelişimlerini etkilemekle birlikte görme engelliliğin gelişim sorunlarına neden olduğunu anlamı çıkmamaktadır. Çünkü görme engelli çocukların diğer duyu organları, öğrenmeleri için birçok olanak sunmaktadır” (Özyürek, 1995, s.40).

Görme kaybı görme engellilerin nota okuma anlamında oldukça geri kalmalarına sebep olmakta; diğer duyu organlarının öğrenmeye ve öğrendiklerini geliştirmeye katkısı düşünüldüğünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Nota okumada ve solfej yapmakta bu sorunların daha belirgin olarak baş göstermesi kaçınılmazdır.

2.1.5. Görme Özrünün Müziğe Yansıması

“Görme engelli çocukların, gören çocuklardan daha yavaş gelişim gösterdikleri ancak anne-babaların, zengin fiziksel çevre oluşturma ve makul risk almaya cesaretlendirme ile çocuklarının uyumsal becerilerini artırabilecekleri aktarılmaktadır” (Kırk ve arkadaşları, 2000, s.87). “Dolayısı ile görme engelli bir çocuğa sağlanabilecek uygun çevre onun gelişimsel sorunlarını azaltacağı gibi oyun, ders ve müzik için gerekli bilişsel, motor, dil, duygusal ve sosyal becerileri kazanmasını sağlayacaktır” (Kırk ve arkadaşları, 2000, s.88).

Müzik sınıflarında da kesinlikle en uygun ortamlar hazırlanmak zorundadır. Çocukların oturma sistemi, az görenler için güneşin sınıfa giriş açısı ve tahtaya yansıması, sesi duyma açıları, sesin sınıfa yansıma oranı, Braille işaretleri sisteminden yararlanan görme engellinin oturma şekline kadar en ince ayrıntıların düşünülüp öğrenmeye ve nota okuma gelişimine katkısı hesaplanmalıdır.

Vural (2005) müziksel – ritmik zekası güçlü olan öğrencilerin öğrenme yollarını seslere duyarlı olarak, enstrüman kullanarak, melodi ve ritim yaratarak, empati kurarak, müziğin yapısını kavrayarak öğrenme olarak belirlemiş ve çalışma alanlarını da müzisyen, müzik eleştirmeni, orkestra şefi, şarkıcı ve besteci olarak ifade etmiştir.

“Sesler, notalar, ritimlerle düşünme, farklı sesleri tanıma ve yeni sesler, ritimler üretme becerisidir. Ritmik ve tonal kavramları tanıma ve kullanma, çevreden gelen

seslere ve müzik aletlerine karşı duyarlılık kapasitelerini içerir” (Onay, 2006). Görme engelli bireylerin müziksel – ritmik zeka oranlarını yüksek çıkması görme organlarını yerine diğer organını kullanmaları özellikle işitme yoluyla dış dünyayla bağlantı kurmaları bu zeka alanında gelişmelerini sağlamaktadır.

“Psiko-motor beceriler, çocuğun bedenindeki kaslar aracılığıyla çevresinde dolaşmasını ve eylemde bulunmasını sağlar. Bu beceriler iki gruba ayrılır: Büyük motor beceriler; kol, bacak, ya da karın kasları ile yapılan becerilerdir. Küçük motor beceriler ise el ve yüzdeki kaslarla yapılan becerilerdir. Tüm çocukların motor gelişimleri aynı sıra ve aynı ilkeleri izler. Görme engelli çocukların bu ilkeleri izlemeleri, onları yetiştiren ailelerin ya da bakıcıların desteklerine bağlıdır” (Ataman, 2004, s.48).

Görme engelli öğrencilerin gerek büyük motor becerilerini gerekse ise küçük motor becerilerini tam olarak kullanamaması özellikle bir müzik aleti öğreniminde büyük zorluklar yaşatmaktadır. Enstrüman öğrenilirken en büyük zorluk bu gibi gözükse de, asıl zorluğun nota okunamamasından kaynaklandığı bilinmektedir. Görme engellilere enstrüman öğretilirken nota okutamamadan kaynaklanan sıkıntılar bu motor hareketlerinin gelişimini zorlaştırmaktadır.

“Görme engelli çocukların dokunma duyusu onların temel algılarından biridir” (Hallahan ve Kauffman, 1982, s.102). Çevresini dokunarak tanıyan görme engellilerde öğretilerin gerçekleşebilmesi için müzik dersinde verilmek istenen her bir bilginin maket, kabartma gibi sembollerle desteklenerek yapılması gerekmektedir.

Gören bir çocuk bebeklikten itibaren hareket eden nesnelere veya insanları takip eder, bir şeyi işaret edebilir, ailesine doğru bakabilir ve gülümseme, heyecansal davranışlar gibi çeşitli tepkilerde bulunabilir, kendi başına ses çıkarabilir ve böylece ilk sözel olmayan iletişimi kurabilir. Görme yetersizliği olan çocuk ailesinin ona dokunuşlarına yoğunlaşır. Bir süre sonra da ses tonunun anlamlarını keşfetmeye başlar. Sonuçta gören ve görmeyen çocuklar normal bir şekilde dil gelişimini tamamlarlar. “Gören çocukların iletişimleri görsel ipuçlarını algılayarak gelişir ve görme engelli çocuk bu ipuçlarını algılayamadığı için iletişimde bazı güçlüklerle karşılaşır” (Ataman, 2004, s.19).

İletişimdeki görsel ipuçları yakalayamayan engelli özellikle bir şarkı söylenirken nüans farklarını eğer bir şef tarafından alması gerekiyorsa bu gerçekleşemeyecektir. Bu

sebepten ötürü her ne kadar müziğe karşı yetenekli olsalar da profesyonel anlamda bir koro oluşturmak neredeyse imkânsız halde gözükmektedir.

Kavramlar, soyutlamalar ve sınıflamalar geliştirme her çocuk için önemli bilişsel becerilerdir. “Görme engelli çocuklar bu bilişsel becerileri geliştirmek için görsel olmayan duyularından yararlanmak zorundadır. Bu da onlara dezavantaj sağlamaktadır” (Varol, 1996, s.12). Görme engelli çocuklar özellikle dokunma ve işitme yoluyla öğrenme deneyimleri yaşarlar. Dokunma bireye yakınındaki nesnelere hakkında bilgi sağlar. Görme bütünsel bir nesne bilgisi sunarken dokunmanın sunduğu bilgi bütünsel olmadığı için bilgi edinimi ve deneyimi sınırlılıklar taşır. Bu nedenle görme engelli çocuklar gören çocukların kazandıkları deneyim ve bilgilerin büyük bir kısmını kazanmaları olanaksız denecek kadar zordur. “Görme engelli çocuklar, bilişsel gelişimin parçadan bütüne öğrenme, sınıflandırma ve nesne devamlılığını öğrenmede güçlüklerle karşılaşır” (Ataman, 2004, s.19).

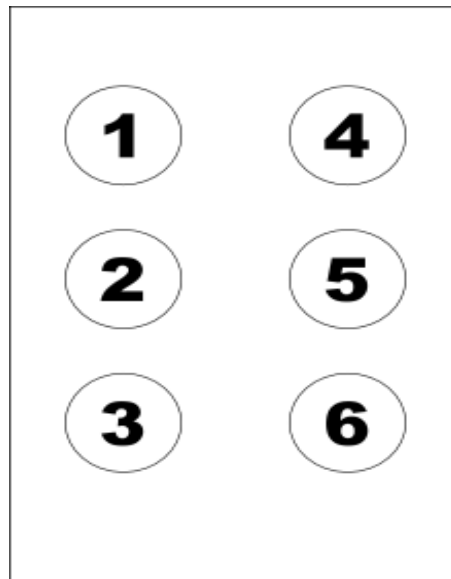
2.1.6. Görme Engellilerin Müzik Eğitim Ortamları

Ülkemizde görme yetersizliği olan çocuklara müzik dersleri MEB’e bağlı kurum ve kuruluşlar tarafından verilmektedir. Başta Görme Engelli Okulları olmak üzere; özel alt sınıflar ve kaynaştırma eğitimi ile verilen eğitim desteklenmektedir. Ülkemizde toplam 16 tane yatılı görme engelliler ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okullara hastanelerce yapılan tıbbi tanılama sonuçları doğrultusunda öğrenci alımları yapılmaktadır. Görme engelli okullarda milli eğitim tarafından özel olarak hazırlanan eğitim uygulanmaktadır. Bu okullarda verilen dersler diğer okullarda verilen eğitimle paralellik göstermektedir. Fakat Müzik, Beden, Modelaj dersler farklı olarak devam etmektedir. Bunun en önemli sebebi normal okullarda verilen programın bu okullarda ki öğrencilere verilme güçlüğüdür. Önemli bir sorun ise bu okullarda görev yapan Müzik, Modelaj ve Beden Eğitimi ders hocalarının gerekli özel eğitimi almadan bu okullarda görev yapmaya başlamalarıdır. Görme engelli okullarındaki eğitimi ise özel altsınıfları desteklemektedir. Bu sınıflar aynı zamanda normal okullarda da açılabilir. Normal okullarda Özel Sınıflar desteği ile akranlarını takip etmek isteyen öğrencinin durumu ve öğretmenin hazır bulunuşluk durumu, öğretmenin almış olduğu eğitim görme engelli çocuğa nota okuma eğitimini verememektedir. Özel Sınıf Eğitimi'ne benzer bir

eğitim şekli olan Kaynaştırma Eğitimi görme yetersizliği olan çocukların normal akranlarıyla beraber eğitim aldıkları yerlerdir. Ülkemizde yaygın olarak görme engelli bireylerin ilkokullardan sonra eğitimlerini devam ettirdikleri ortamlardır. Görme engelli bireyler bilgi, donanımlı eğitmen, araç ve gereçler gibi olanaklar ve fırsat eşitliği sağlanamadığı için normal akranlarıyla aynı derecede müzik ve nota eğitimi alamamaktadırlar.

2.1.7. Görme Engellilerde Alfabe

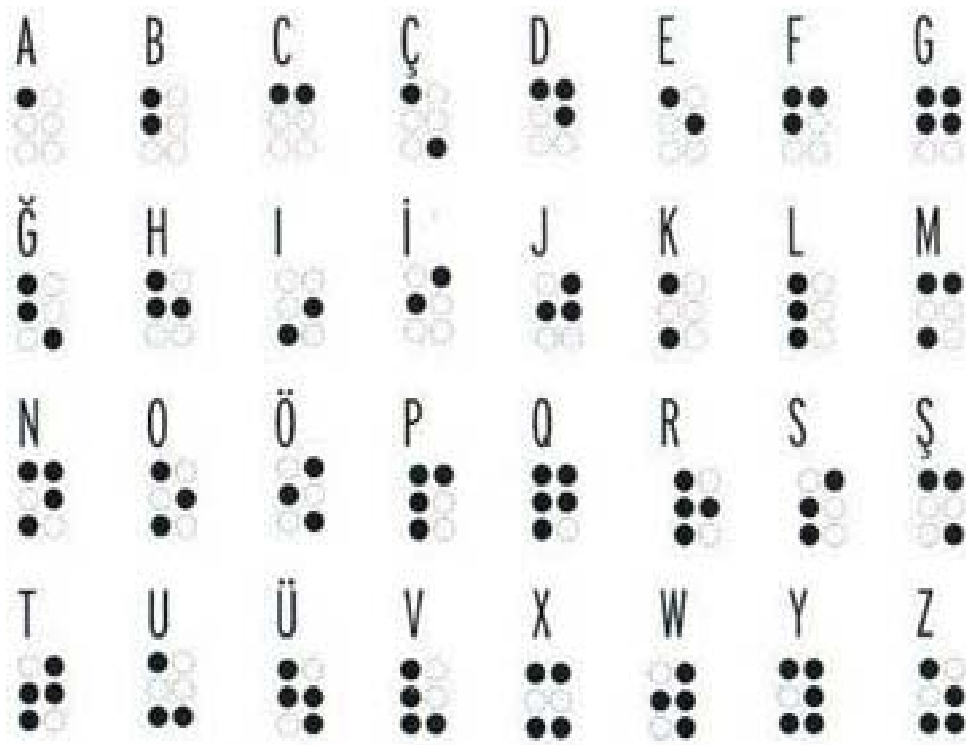
Braille alfabesi veya Krler alfabesi; 1829 yılında Louis Braille tarafından geliştirilmiş görme engelli insanların okuyup yazması için kullanılan bir alfabe yöntemidir. İki kolon taşıyan dikdörtgen düzen üzerine dizilmiş altı kabartılmış noktadan oluşur. Her iki kolonda üçer nokta bulunur. Noktalardan her biri altmış dört farklı kombinasyondan birini oluşturması için farklı şekillerde dizilir.

şekil 2.1. Braille altı nokta sistemi

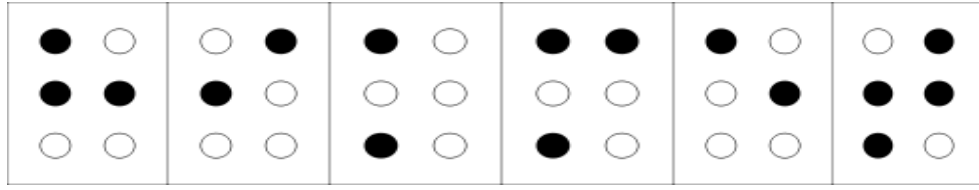
şekil 2.1’de görme engellilerin eğitim–ğretimlerinde altı nokta esasına dayalı kullandıkları sistemin başlangıç noktası sayılan Braille yazı sistemin temel şekli gösterilmiştir. Bu altı nokta kümesinde ki yer alan noktalar birbirlerine karşı uzaklıkları

ve nokta alanları aynı olmak zorundadır. Altı nokta, yan yana düşey olarak dizilmiş üçer noktalı ve iki sıradan meydana gelerek harflerin temelini oluşturmaktadır. Altı nokta, sol tarafta yer alanın sıranın üst tarafındaki noktası bir sayılarak aşağıya doğru bir, iki, üçüncü nokta olarak adlandırılmaktadır. Sağ tarafta yer alan sıra ise başlangıcı dört olarak aşağıya doğru dört, beş, altıncı nokta şeklinde numaralandırılarak sistem oluşturulmuştur. Alfabe bulunan bütün harfler bu numaralamalardan sonra isimlendirilmektedir.

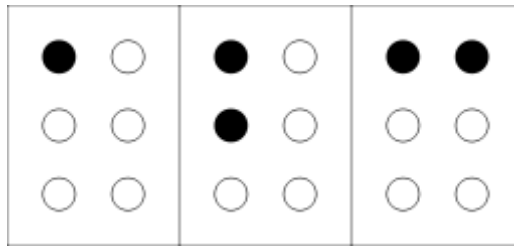
Şekil 2.2. Braille harfler (Altınok S. ve Altınok K, 2008)

Şekil 2.2’de görüldüğü gibi 1., 2., 3. nokta ve sağdan aşağıya doğru 4., 5., 6. sıralanan bu sistemde 1. noktanın konulması yani kabartılması halinde “a” harfi ortaya çıkmaktadır. 1 ve 2. noktalarının kabartılmış olması “b” harfini, 1. ve 4. noktaların kabartılması “c” harfini, 1., 4., ve 5. noktaların kabartılması “d” harfini vermektedir. Ve diğer bütün harflerde bu şekilde gerekli kabartma işlemleri uygulanarak bütün harfler ve cümleler oluşturulmaktadır (Şekil 2.3).

Şekil 2.3. Hikmet isminin Braille harflerle yazılımı

Braille yazıda rakamlar için ayrı semboller mevcut değildir. Bu sistemden yola çıkarak sayılara oluşturulmaktadır. Örneğin “a” harfinin sembolü olan birinci nokta “1” rakamını, “b” harfinin sembolü olan 1. ve 2. noktalar “2” rakamını, 1. ve 3. Noktaların kabartılması “3” rakamını vermektedir (Şekil 2.4). Yalnız başlangıçta harflerle, sayılar arasında karışıklık çıkmaması için kesinlikle 3., 4., 5. ve 6. noktalar kabartılmak zorundadır.

Şekil 2.4. Braille sisteminde rakam örnekleri

Braille yazı sistemi Fransız alfabesi esas alınarak geliştirilmiştir. Ancak her ülkenin dil yapıları farklı olduğu için her ülke kendi dil yapılarına uygun bir Braille alfabesi yazı sistemi oluşturmuşlar ve kullanmışlardır. Ülkeler arasındaki dil farklılıkları Braille yazıda da farklı yazı ve işaretlerin doğmasına ve değerlendirilmesine sebep olmuştur. Buna rağmen dünyada görme engellilerin ortak kullandıkları bir yazı birliği vardır.

2.1.8. Braille Yazım Araç ve Gereçleri

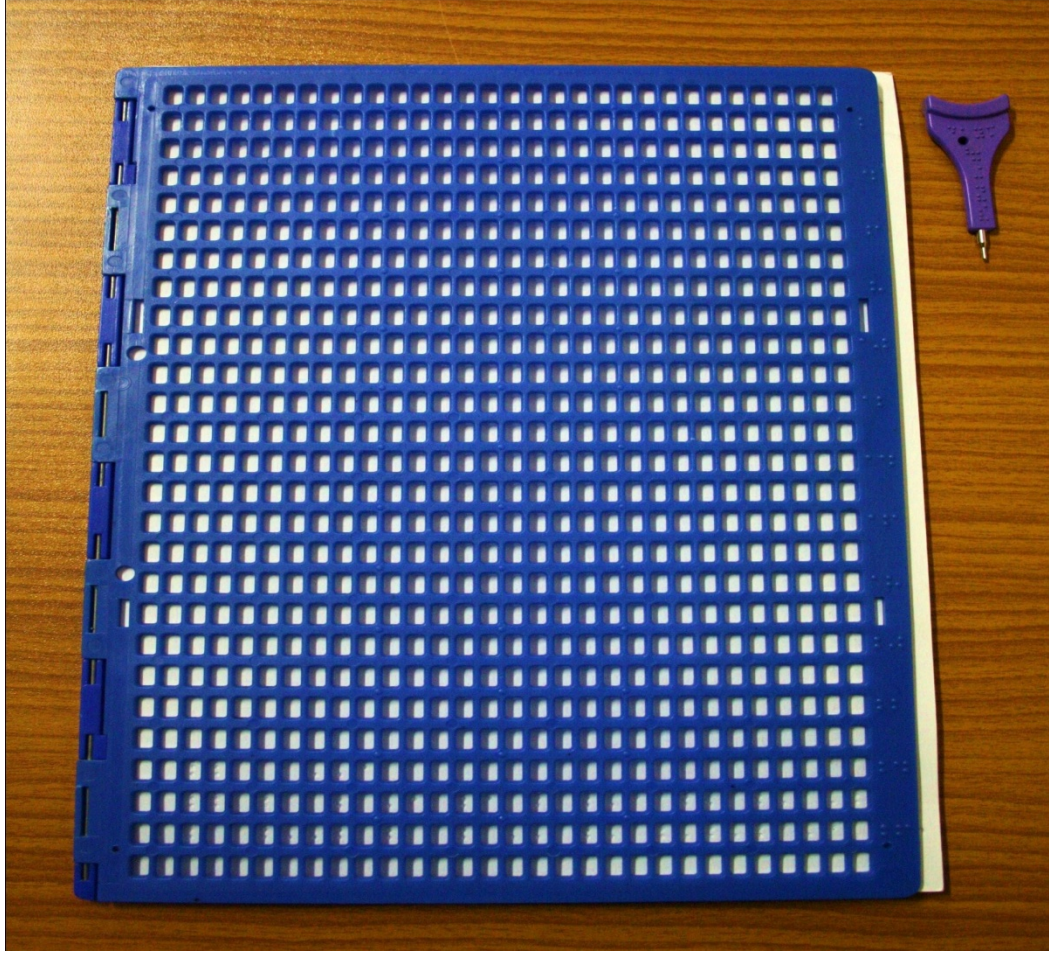
Görme engelli bireyler birinci duyu kanalı olarak dokunma duyularını kullanırlar. Bu yüzden Braille işaretlerini rahatlıkla kullanabilirler. Braille alfabesini ise ancak iki şekilde yazabilmektedirler.

- Braille daktilosu.
- Braille tablet ve kalem.

Şekil 2.5 Braille daktilo

Şekil 2.5’de altı tuşu olan bir daktilo görülmektedir. Kabartma yazı daktilosunun altı tuşu vardır. Her bir tuşla altı noktadan biri oluşturulur. Tuşların her biri farklı işlevler görmektedir. Örneğin, daktilonun bir no’lu tuşuna basıldığında 1. nokta kabartılır. Üç no’lu tuşa basıldığında 3. nokta kabartılır. Bir ve iki no’lu tuşlara birlikte basıldığında ise, 1. ve 2. noktalar birlikte kabartılır. Böylece “b” harfi yazılır (Özyürek, 2003, s.51).

Şekil 2.6. Braille tablet ve kalem

Şekil 2.6’da tablet üzerinde altı noktalı hücrelerin bulunduğu bir yazma çerçevesi görmekteyiz. Tablete kâğıt takıldıktan sonra çiviye benzer bir kalemle 6 noktalı hücre içerisine yazma işlemine başlanır ve harfle tersten yazılır.

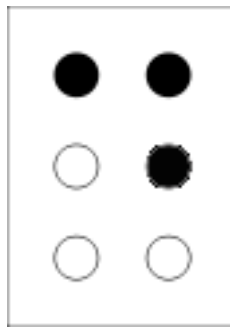
2.1.9. Braille Alfabetiyle Müzik İşaretleri, Notalar ve Değerleri

Seslerin yüksekliklerini (incelik ve kalınlıklarını) ve sürelerini gösteren işaretlere nota denir. Porte üzerinde her bir nota farklı yerlere (çizgi üzerine veya aralığa) ve farklı biçimlerde gösterilmektedir. Braille işaret sisteminde ise tamamen görme engelliler üzerine hazırlanmış kabartma olarak gösterilmektedir. Braille, görme engelli bireylerin notaları okuyup yazmalarını sağlamak amacıyla müzik işaretlerini

kapsayan çalışmalar ortaya koymuştur. 1829 yılında Louise Braille tarafından icat edilen bu sistem, günümüze kadar gelişerek ve değişerek son şeklini almıştır.

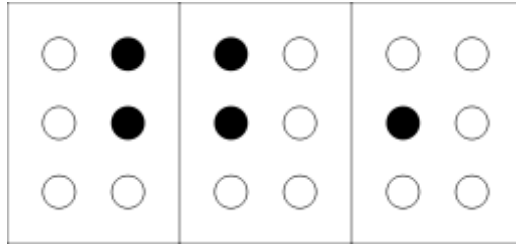
2.1.9.1. Sekizlik ve 128'lik notalar

Braille işaretlerinde notaların çıkış noktası sekizlik ve 128'lik notalardır. Bu yüzden en başta öğrenilmesi gerekli olan bu notalar, diğer notaların öğrenilmesi ve de icra edilmesi açısından oldukça önemlidir. Sekizlik nota değer ve sürece birlik notanın sekizde birine eşittir. Braille sisteminde sekizlik notalar hiçbir nokta işaretlenmeden aynı zamanda 128'lik nota olarak ta yazılabilir (Şekil 2.7). Bunu anlamamızın en kolay yolu ise ölçü sayısını, parçanın kaç kaçlık olduğunu bilmek ya da bir ölçüdeki notaların sayısı göz önünde bulundurarak hangisine ait olduğu karar vermek gerekmektedir.

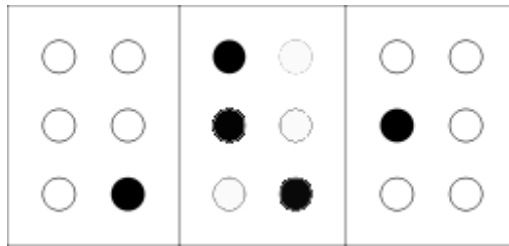

Şekil 2.7. Sekizlik ve 128'lik do notası (1-4-5)

Sekizlik notadan sonra 128'lik nota gelmesi karışıklığa yol açıyorsa değer işaretlerinden uygun olanı araya konmalıdır. Bu değer işaretleri ise birlik, ikilik, ve sekizlik notalar için farklı (Şekil 2.8), onaltılık, otuz ikilik, altmışdörtlük ve yüz yirmi sekizlik notalar için farklı olarak ele alınmıştır (Şekil 2.9).

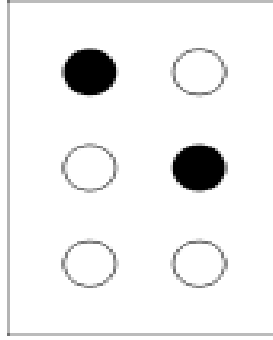

Şekil 2.8. Birlik, ikilik ve sekizlik notalar için değer işaretleri (4-5, 1-2, 2)

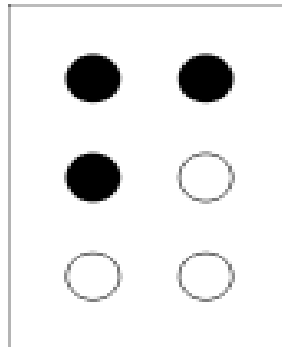
Şekil 2.9. Onaltılık, otuz ikilik, altmışdörtlük ve yüz yirmi sekizlik notalar için değer işaretleri (6, 1-2-6, 2)

Şekil 2.8 ve Şekil 2.9'da görme engelli bireylerin notaları okurken değer işaretleri kullanıma gerek duydukları görülmektedir. Bunlar birlik, ikilik ve sekizlik için ayrı; onaltılık, otuz ikilik, altmışdörtlük ve yüz yirmi sekizlik notalar için ayrı değer işaretlerinden oluşmaktadır. Bunun en büyük sebebi aynı sembollerle temsil edilen farklı değerlerdeki notaların olmasıdır. Başlangıçta basit ya da zor bir nota okuma işini görme engelli birey zorluk çekmeden ölçü içerisinde nota sayısını sayarak ulaşabilir; ama solfej yaparken ölçü içerisindeki notalar sayılamayacağından ötürü değer işaretleri konularak aynı sembollerle temsil edilen notalar görme engelli bireyler tarafından farkları ve değerleri tespit edebilmektedir.

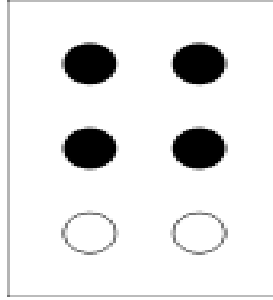
Şekil 2.10. Sekizlik ve 128'lik re notası (1-5)

Notaların yazımında 1, 2, 3 solda 4, 5, 6 sağda olan noktalar aracılığıyla notalar Braille sistemine göre yazılmaktadır. Örneğin sekizlik ve 128'lik re notası 1. nokta solda ilk noktaya, 2. nokta ise sağdaki 5. noktaya işaretlenerek elde edilir (Şekil 2.10).

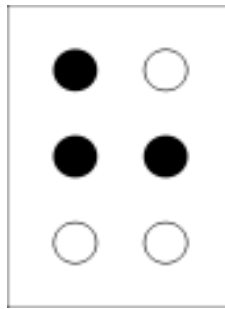
Şekil 2.11. Sekizlik ve 128'lik mi notası (1-2-4)

1., 2. ve 4. noktalarının işaretlenmesi ile sekizlik ve 128'lik mi notası elde edilmektedir (Şekil 2.11).

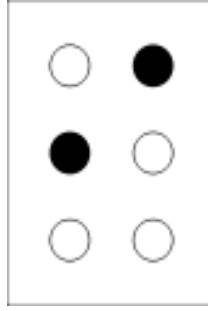
Şekil 2.12. Sekizlik ve 128'lik fa notası(1-2-4-5)

1., 2., 4. ve 5. noktalarının işaretlenmesi ile sekizlik ve 128'lik fa notası elde edilmektedir (Şekil 2.12).

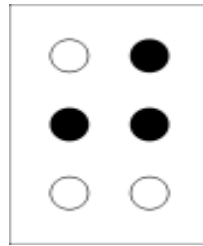
Şekil 2.13. Sekizlik ve 128'lik sol notası (1-2-5)

1., 2. ve 5. noktalarının işaretlenmesi ile sekizlik ve 128'lik sol notası elde edilmektedir (Şekil 2.13).

Şekil 2.14. Sekizlik ve 128'lik la notası (2-4)

2. ve 4. noktalarının işaretlenmesi ile sekizlik ve 128'lik la notası elde edilmektedir (Şekil 2.14).

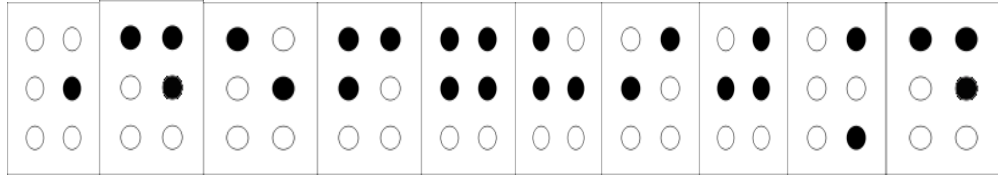

Şekil 2.15. Sekizlik ve 128'lik si notası (2-4-5)

2., 4., 5. noktalarının işaretlenmesi ile sekizlik ve 128'lik si notası elde edilmektedir (Şekil 2.15).

Şekil 2.16. Mürekkep baskıda sekizlik notalarla do gam dizisi

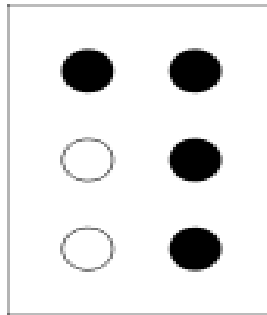

Şekil 2.17. Sekizlik notalarla Braille do gam dizisi

Braille işaretleri sisteminde “kalın do” ile “ince do” arasında ve diğer aynı isimdeki farklı oktavlarda bulunan sesleri ayırt etmek için gerekli oktav işaretleri konmak zorundadır. Eğer gerekli oktav işareti konulmadan notalar sıralanıyorsa aynı ismi taşıyan notalar farklı oktavlarda olduğu anlaşılmaktadır.

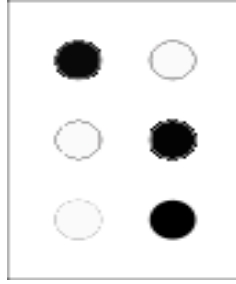
2.1.9.2. Dörtlük ve 64'lük notalar

Dörtlük ve 64'lük notaların çıkış noktası sekizlik notalarda bahsettiğimiz gibi sekizlik ve 128'lik notalardır. Sadece sekizlik ve 128'lik notalara 6. nokta eklenerek dörtlük ve 64'lük notalar elde edilir. Tekrar ölçüdeki notaların sayılarından notanın dörtlük mü ya da 64'lük mü olduğu kolayca anlaşılabilir.

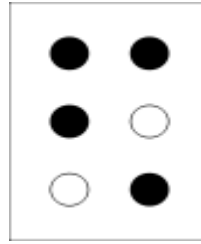
Şekil 2.18. Dörtlük ve 64'lük do notası (1-4-5-6)

1., 4., 5. ve 6. noktalarının işaretlenmesi ile dörtlük ve 64'lük do notası elde edilmektedir (Şekil 2.18).

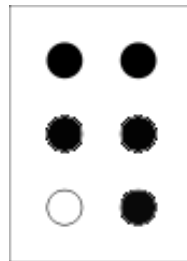
Şekil 2.19. Dörtlük ve 64'lük re notası (1-5-6)

1., 5. ve 6. noktalarının işaretlenmesi ile dörtlük ve 64'lük re notası elde edilmektedir (Şekil 2.19).

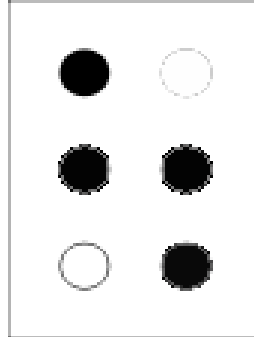
Şekil 2.20. Dörtlük ve 64'lük mi notası (1-2-4-6)

1., 2., 4. ve 6. noktalarının işaretlenmesi ile 4'lük ve 64'lük mi notası elde edilmektedir (Şekil 2.20).

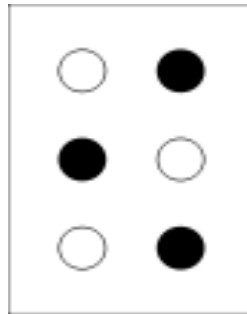
Şekil 2.21. Dörtlük ve 64'lük fa notası (1-2-4-5-6)

1., 2., 4., 5. ve 6. noktalarının işaretlenmesi ile dörtlük ve 64'lük fa notası elde edilmektedir (Şekil 2.21).

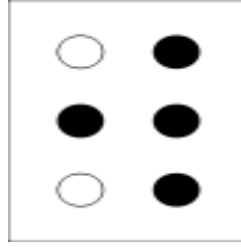
Şekil 2.22. Dörtlük ve 64'lük sol notası (1-2-5-6)

1., 2., 5. ve 6. noktalarının işaretlenmesi ile dörtlük ve 64'lük sol notası elde edilmektedir (Şekil 2.22).

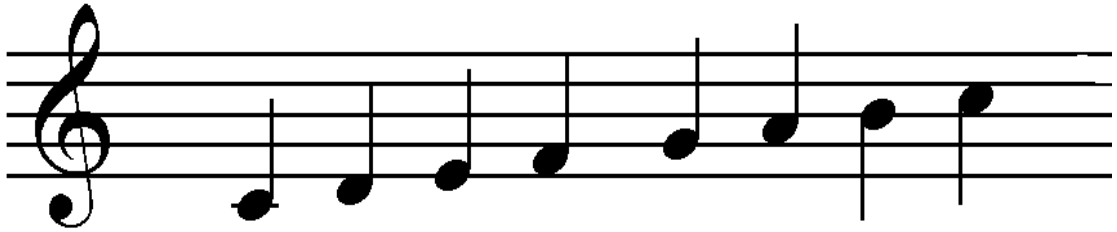
Şekil 2.23. Dörtlük ve 64'lük la notası (2-4-6)

2., 4. ve 6. noktalarının işaretlenmesi ile dörtlük ve 64'lük la notası elde edilmektedir (Şekil 2.23).

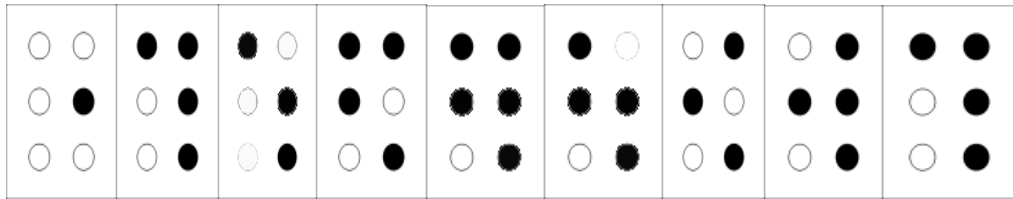

Şekil 2.24. Dörtlük ve 64'lük si notası (2-4-5-6)

2., 4., 5. ve 6. noktalarının işaretlenmesi ile dörtlük ve 64'lük si notası elde edilmektedir (Şekil 2.24).

Şekil 2.25. Mürekkep baskıda dörtlük notalarla do gam dizisi

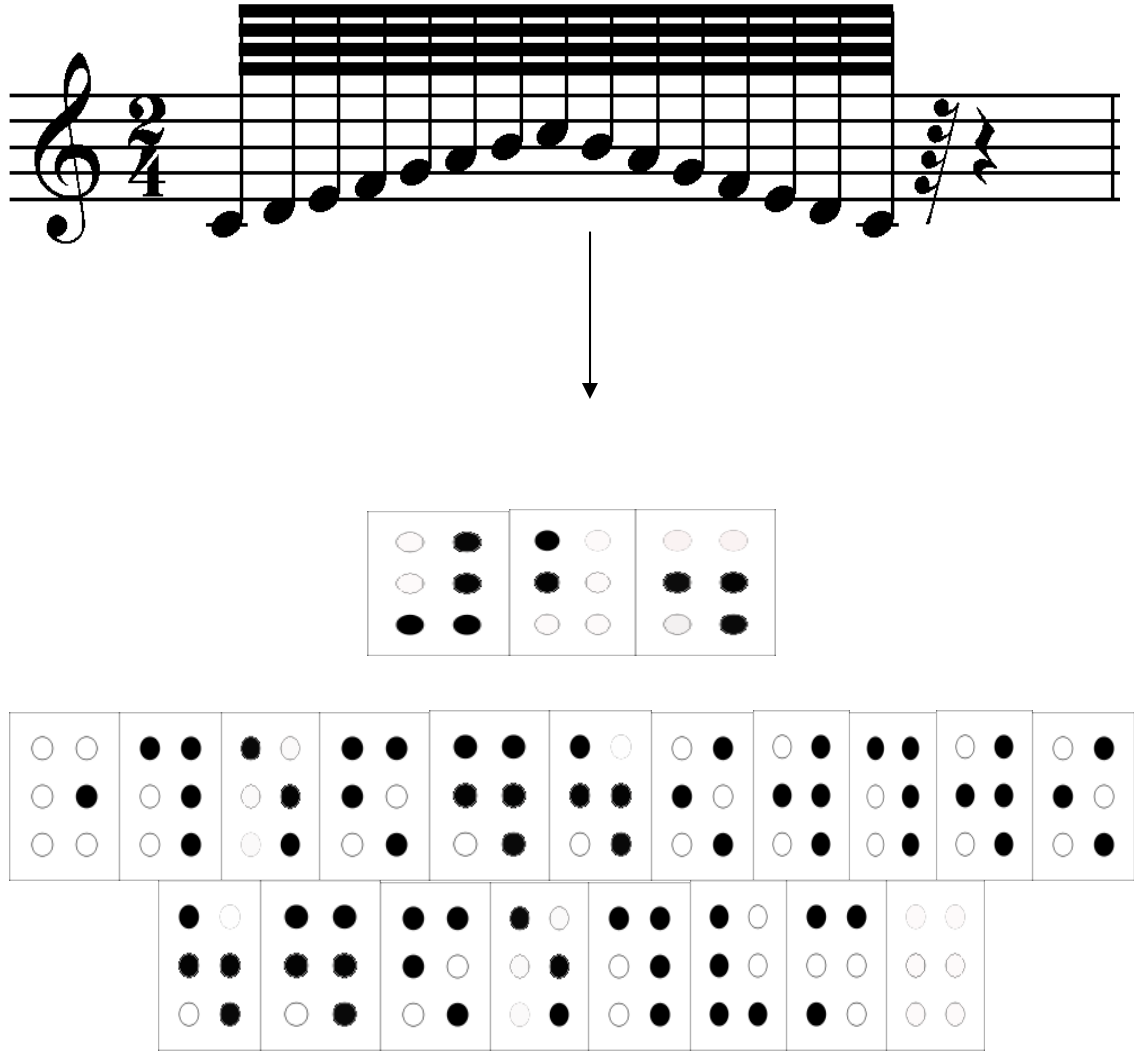

Şekil 2.26. Dörtlük notalarla Braille do gam dizisi

Sekizlik notalarda da anlattığımız gibi dörtlük ve 64'lük notaları birbirinden ayırt edebilmek için notaların değerleri göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Dörtlük ve 64'lük notalar Braille sisteminde aynı işaretler kullanılarak elde edilmektedir. Görme engelli bireyin bu farkı anlayabilmesi için ölçü içerisindeki

notaları sayması yeterlidir. Bir dörtlük notanın hemen peşinden 16'lık nota geliyor ise notaların arasına gerekli değer işareti konulması gerekmektedir (Şekil 4.4 ve Şekil 4.5).

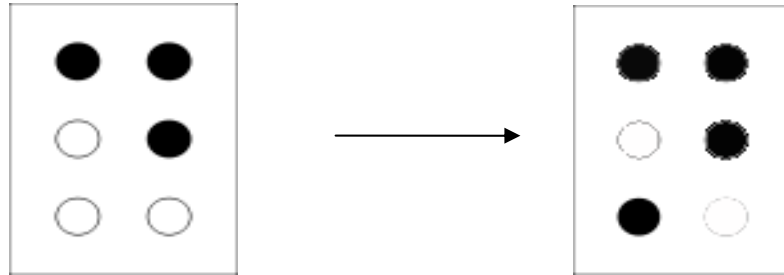

Şekil 2.27. Dörtlük notalarla, 64'lük notaların ayırt edilmesi

Şekil 2.27'de görüldüğü gibi Braille dörtlük notalar, altmış dörtlük notalarla aynı semboller işaretlenerek elde edilmektedir. Önemli olan görme engellilerin bu farkı gözetmesi ve ölçülerde kaç nota olduğunu sayabilmesidir. Görme engelli öğrencilerin ölçü içerisinde aynı sembollerle temsil edilen; ama farklı değerdeki notaları anlatan notaları ölçü içerisinde rahatlıkla ayırt edebildikleri gözlemlenmiştir.

2.1.9.3. İkilik ve 32'lik notalar

İkilik ve 32'lik notaların da yine çıkış noktası sekizlik ve 128'lik notalar olarak kabul edilmektedir. Sadece sekizlik ve 128'lik notalara 3. noktanın ilave edilmesi ile ikilik ve 32'lik notalar elde edilir.

Şekil 2.28. Sekizlik ve 128'lik do notasının; ikilik ve 32'lik do notasına dönüşmesi

Şekil 2.28'de de sekizlik ve 128'lik notalara 3. Noktanın eklenmesi ile ikilik ve 32'lik notalara ulaşılmaktadır.

Buradaki işlem diğer bütün ikilik ve 32'lik notalar için geçerli olmaktadır. İkilik notaları 32'lik notalardan ayırt etmek için görme engelli bireylerin ölçü içerisindeki notaları saymaları yeterli olmaktadır.

Tablo 2.1.

Braille alfabesinde ikilik ve 32'lik notaların işaretleri

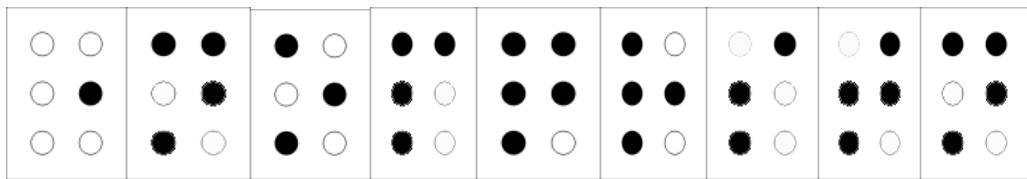
Notaların ismi	Braille alfabesinde sembolü
İkilik ve 32'lik do notası	
İkilik ve 32'lik re notası	
İkilik ve 32'lik mi notası	
İkilik ve 32'lik fa notası	
İkilik ve 32'lik sol notası	
İkilik ve 32'lik la notası	
İkilik ve 32'lik si notası	

Tablo 2.1'de ikilik ve 32'lik notaların Braille alfabesinde kabartma yöntemi ile nasıl kullanıldığını göstermektedir.

Şekil 2.29. Mürekkep baskıda ikilik notalarla do gam dizisi

Şekil 2.29'da mürekkep baskıda ikilik notalardan oluşan do gam dizisi gösterilmektedir.

Şekil 2.30. İkilik notalarla Braille do gam dizisi

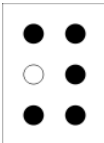
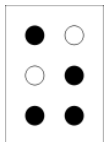
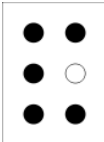
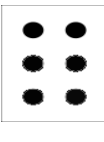
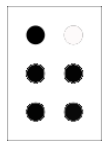
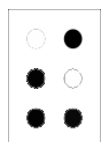
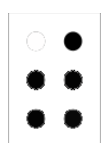
Şekil 2.30'da Braille sisteminde ikilik notalardan oluşan do gam dizisi gösterilmektedir.

2.1.9.4. Birlik ve 16'lık notalar

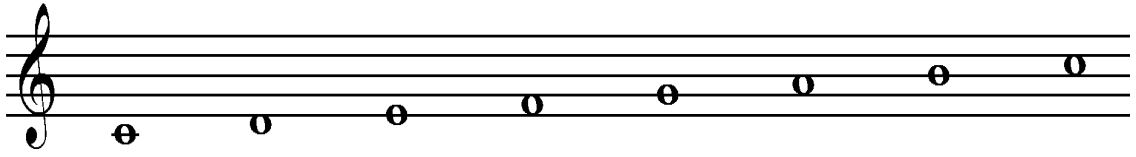
Birlik ve 16'lık notaların elde edilmesi sekizlik ve 128'lik notaların ilk hallerinden yola çıkarak bu notalara 3. ve 6. noktalar ilave edilerek birlik ve 16'lık notalara ulaşılır. Eğer birlik notalardan sonra 16'lık notalar geliyor ise ortaya bir karışıklık çıkmaması için notaların arasına gerekli değer işaretleri konulması yeterli olacaktır. Ya da ölçü içerisindeki notaları sayarak notaların hangi değerde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2.2.

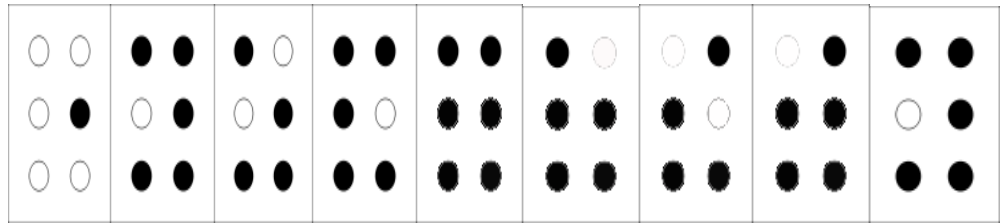
Braille Alfabesinde Birlik ve 16'lık Notaların İşaretleri

Notaların ismi	Braille alfabesinde sembolü
Birlik ve 16'lık do notası	
Birlik ve 16'lık re notası	
Birlik ve 16'lık mi notası	
Birlik ve 16'lık fa notası	
Birlik ve 16'lık sol notası	
Birlik ve 16'lık la notası	
Birlik ve 16'lık si notası	

Tablo 2.2'de birlik ve 16'lık notaların Braille alfabesinde kabartma yöntemi ile nasıl kullanıldığını göstermektedir.

Şekil 2.31. Mürekkep yazıda birlik notalarla do gam dizisi

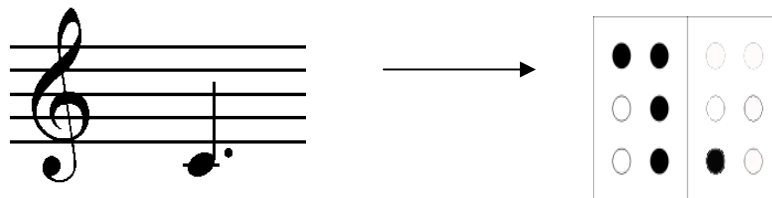
Şekil 2.32. Birlik notalarla Braille do gam dizisi

Şekil 2.32’de Braille alfabesi yöntemiyle birlik notalardan oluşan do gam dizisi oluşturulmuştur.

Birlik notalar ve 16’lık notalar Braille İşretler Sistemi’nde tıpkı ikilik ve 32’lik, dörtlük ve 64’lük, sekizlik ve 128’lik notalarda olduğu gibi aynı sembollerle yazılmaktadırlar. Eğer bahsettiğimiz notalar peş peşe geliyorlarsa bu notalar arasında kesinlikle gerekli değer işaretleri konulmak zorundadır.

2.1.9.5. Noktalı notalar

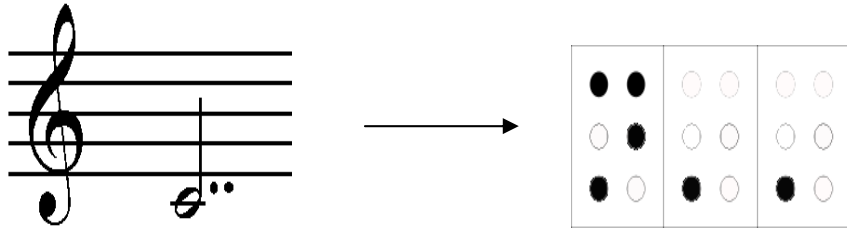
“Noktalı notalar mürekkep baskıdaki nota sayısı kadar olmak üzere bir notadan sonra 3. nokta eklenerek meydana gelir” (MEB, 1991, *Braille Müzik İşaretleri Sistemi Kılavuzu*, s. 32). Çift noktalı notalarda 3. nokta konulur ama bu sefer diğerinden farklı olarak iki kere ve yan yana 3. nokta konulması gerekmektedir.

Şekil 2.33. Noktalı dörtlük notanın Braille alfabesinde yazımı

Şekil 2.33’de noktalı dörtlüğün Braille alfabesinde nasıl yazılması gerektiğini gösterilmiştir.

İlk önce Braille alfabesinde 1., 4., 5., ve 6. noktaların kabartılması ile elde edilen dörtlük notaya sonradan 3. noktanın eklenmesi ile noktalı dörtlük oluşturulmaktadır.

Şekil 2.34. Çift noktalı ikilik notanın Braille alfabesinde yazımı

Şekil 2.34’de çift noktalı ikilik notanın Braille alfabesinde nasıl yazılması gerektiğini gösterilmiştir.

Şekil 2.34’de görüldüğü gibi çift noktalı notaları oluşturabilmek için ilk önce yazacağımız Braille işaretlerinden notamızın peşine 3. noktamızı iki kere eklememiz gerekmektedir. Kesinlikle Braille notası ile üçüncü nokta arasına hiçbir Braille işareti gelmemelidir. Ankete katılan öğrenciler sayesinde gözlemler sonucu elde edilen bilgilerle ve öğrencilerle yapılan egzersizlerle görme engelli öğrencilerin Braille müzik işaretleri sisteminde kullanılan noktalı notaları kullanmakta zorlandıkları görülmektedir.

2.1.9.6. Anahtar işaretleri

Müzikte dizeğin herhangi bir çizgisinin üzerine konulan ve çizgiye adını veren sembollere “Anahtar” denir. Müzikte toplam üç tür anahtar bulunur;

1. Sol (G) anahtarı
2. Fa (F) anahtarı
3. Do (C) anahtarı

“Mürekkep baskıdaki portelere göre paragraftanmış olan Braille yazı için mürekkep baskıda kullanılan yöntem izlenerek anahtar işareti her paragrafın başında yer

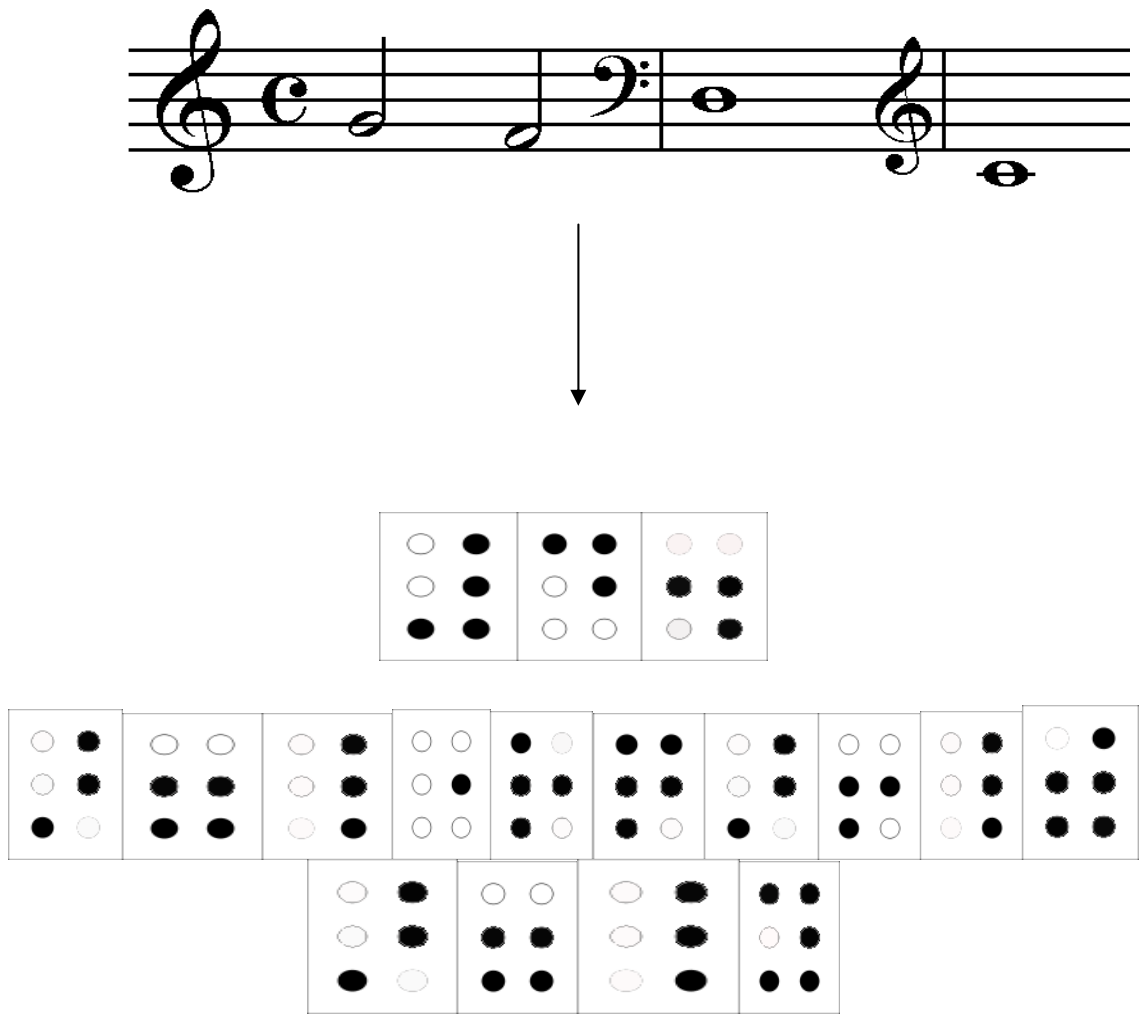
alır. Braille yazıdaki paragraflaşmanın mürekkep baskıdaki portelerden bağımsız olduğu yerlerde her portenin başındaki anahtar işaretlerinin Braille yazıda yeniden gösterilmesine gerek yoktur. Fakat gerekli anahtar işaretleri her paragrafın başına yazılmalıdır. Ayrıca mürekkep baskıda gösterilen anahtar değişiklikleri her zaman Braille yazıda da belirtilmelidir” (MEB, 1991, *Braille Müzik İşaretleri Sistemi Kılavuzu*, s. 35).

Tablo 2.3.

Braille Alfabesinde Anahtar İşaretleri

Anahtarın ismi	Braille alfabesinde sembolü
Sol anahtarı	
Fa anahtarı	
Do anahtarı	

Tablo 2.3’de Braille alfabesinde kullanılan müzik anahtar işaretleri gösterilmiştir.

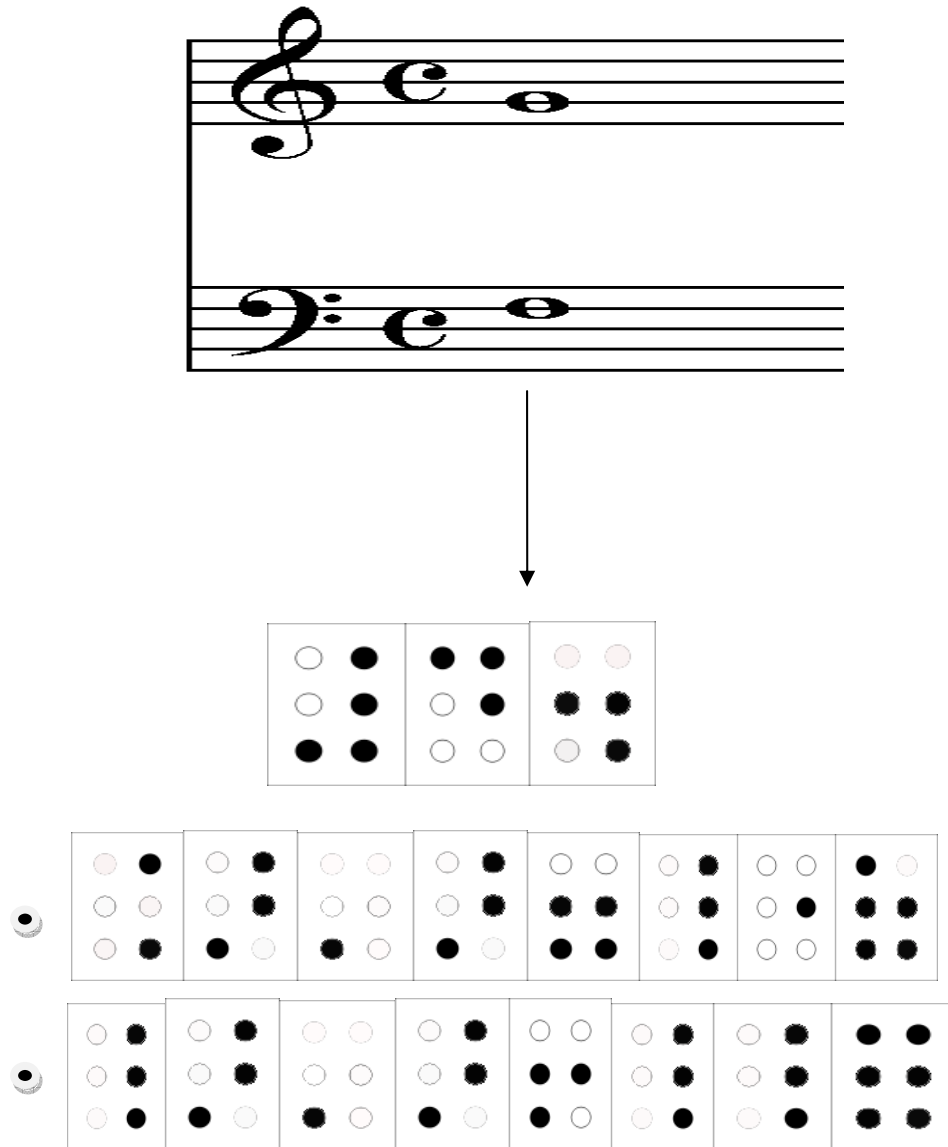

Şekil 2.35. Braille alfabetiyle müzik anahtar işaretlerinin kullanımı

Şekil 2.35’de Braille alfabetinde kullanılan sembollerle bir müzik ezgisinin seyrinde değişen müzik anahtarları oluşturmuştur. Braille alfabetinde anahtar işaretlerinin uzun olması nota okuyan görme engellilerin nota okuması esnasında duraksamalarına, bilgilerini tekrar gözden geçirilmesine ve özellikle sürekli olarak karışıklıklar meydana gelmesine sebep olmaktadır.

Müzik anahtarları kullanırken asıl önemli olan bir anahtarın işaretini izleyen nota her zaman gerekli oktav işaretini almak zorundadır. Bazen ise gerekli anahtar işareti konulmadan uygun oktav işareti ile bu karışıklık önlenir.

“Anahtar işaretlerinin bulunduğu çizgiyi göstermek gerektiğinde anahtar işaretinde bulunan (1-2-3) sembolünden önce oktav işareti konur” (MEB, 1991, *Braille Müzik İşaretleri Sistemi Kılavuzu*, s. 4).

Şekil 2.36. Braille alfabesinde iki farklı müzik anahtarı kullanımı

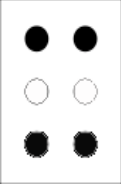
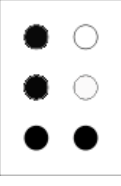
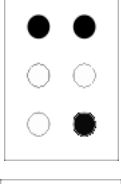
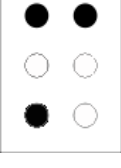
Şekil 2.36’da Braille İşaretleri Sistemi’nde kullanılan iki anahtarın birlikte kullanımını gösterilmiştir.

2.1.9.7. Sus işaretleri

Müzik yazısı sesli ve sessiz süreler olarak oluşmaktadır. Sesli süreler farklı değerlerdeki notalar adıyla vücut bulmaktayken; sessiz süreler ise farklı değerlerdeki sembollerle müzik yazısında yerlerini almaktadırlar. Görme engellilerde kullanılan sus işaretleri de bu kıstaslar şartıyla konumlarını oluşturmuşlardır.

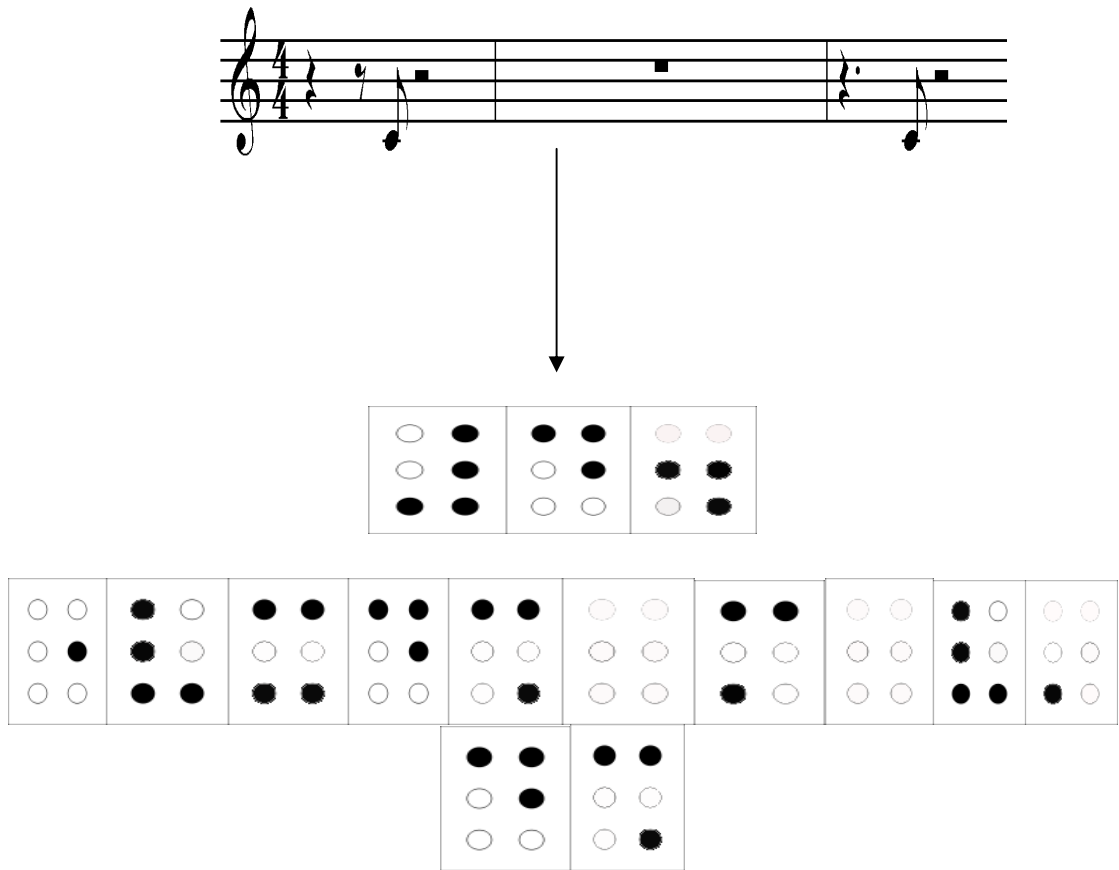
Tablo 2.4.

Braille Alfabesinde Kullanılan Sus İşaretleri

Sus işaretinin sembolü	Braille alfabesinde sembolü
Sekizlik ve 128'lik sus	
Dörtlük ve altmışdörtlük sus	
İkilik ve otuz ikilik sus	
Birlik ve onaltılık sus	

Tablo 2.4'de Braille alfabesinde kullanılan sus işaret değerleri ve sembolleri gösterilmiştir.

Noktalı susların elde edilmesi Braille sus işaretlerine tıpkı noktalı notalarda oluşturduğumuz gibi üçüncü noktanın eklenmesi ile oluşmaktadır. Eğer bir sus işaretine birden fazla nokta koyulması gerekiyorsa üçüncü nokta tıpkı notalarda olduğu gibi sayısı artırılmalıdır.

Şekil 2.37. Braille alfabesinde sus işaretleri kullanımı

Şekil 2.37’de Braille alfabesinde kullanılan temel suslar gösterilmiştir. Eğer basit değerdeki suslardan fazla sus yapılması gerekiyorsa en fazla değere sahip olan birlik sus peş peşe sesli değerlere geçinceye kadar tekrar ettirilmelidir. Unutulmaması gereken birlik ve onaltılık susları ayırt etmek için ölçü içerisindeki notaları saymak, parçanın kaç kaçlık olduğunu notalarda olduğu gibi bilmek gerekmektedir.

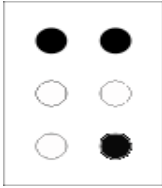
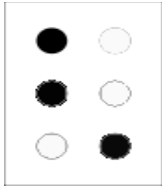
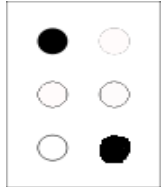
2.1.9.8. Ses değiştirici işaretler

Ses değiştirici işaretler; sesleri inceltmek ya da kalınlaştırmak için kullanılan işaretlerdir (Anonim). Bu işaretler notanın önüne ya da çizgilere ve porte boşluklarına yazılabilir.

Ses değiştirici işaretler Braille sisteminde notanın hemen önüne konulmaktadır. Ses değiştirici işareti ile önüne konulan nota arasına kesinlikle herhangi bir işaret konulmaması gerekmektedir.

Tablo 2.5.

Braille Alfabesinde Kullanılan Ses Değiştirici İşaretler

Ses değiştirici işaretin ismi	Braille alfabesinde sembolü
Diyez	
Bemol	
Naturel	

Tablo 2.5’de Braille alfabesinde kullanılan ses değiştirici işaretleri sembolleri gösterilmiştir.

Çift diyez veya çift bemoller ses değiştirici işaretlerin peş peşe değiştirici işarete göre sıralanması ile oluşmaktadır. Bu kural sadece üç diyeye kadar geçerlidir. Üç diyezden ya da bemolden sonra Braille alfabesinde kullanılan sayı işareti bilgisi gerekmektedir (şekil sayıları koy). Birden fazla ses değiştirici işaret geldiğinde sayı koyma işareti kurallarının peşine değiştirilecek sesin adedi ve ses değiştirici işaret sembolü sırası uygulanarak oluşturulmaktadır. Braille alfabesinde ses değiştirici işaretler donanımda kullanılıyorsa tıpkı parçanın ölçü sayısı işaretleri gibi bir satır aralık üstte yazılmaktadır.

The image shows a musical score in 4/4 time on a treble clef staff. The melody consists of several measures with various notes and rests. Below the staff, a vertical arrow points to a Braille representation of the melody. The Braille is organized into two rows of cells. The first row contains 11 cells, and the second row contains 12 cells. Each cell is a 3x2 grid of dots, with some dots filled (black) and some empty (white). The Braille cells correspond to the notes and rests in the musical score above.

Şekil 2.38. Braille alfabesinde ses değıştirici işaretlerin kullanımı

Şekil 2.38’de Braille alfabesinde ses değıştirici işaretlerin kullanımı gösterilmiştir.

2.1.9.9. Ölçü sayısı işaretleri

Notaları ritimlerini oluşturan vuruşların düzenli gruplar halinde bir araya getirilmesine “ölçü” denir. Ölçü içerisindeki notalar belirli vuruşlarda sabitlenmiştir. Üstteki yazılan sayı ölçüde kaç vuruşun olduğunu, alttaki sayılar ise vuruşlardaki nota değerlerini anlatmaktadır (Anonim).

Tablo 2.6.

Braille Alfabesinde Kullanılan Ölçü Sayısı İşaretleri

Ölçü sayısı işareti ismi	Braille alfabesinde sembolü
İki dörtlük	
Üç dörtlük	
Dört dörtlük	
Altı sekizlik	
Dokuz sekizlik	
Sabare	

Tablo 2.6’da Braille alfabesinde kullanılan ölçü sayısı işaretleri gösterilmiştir.

2.1.9.10. Oktav işaretleri

Müzikte dizi, oktav adı verilen bölümlere ayrılır. Her oktav do’dan, si’ye kadar notaları kapsar. Bu şekilde notalar do, re, mi, fa, sol, la, si temel yedi nota oluşur. “Si”den sonra bir oktav içerisindeki en kalın ses olan “do”nun titreşim sayısının bir katı olan diğer “do” notası gelir. Bu iki nota arasındaki mesafeye “oktav” denir (Anonim).

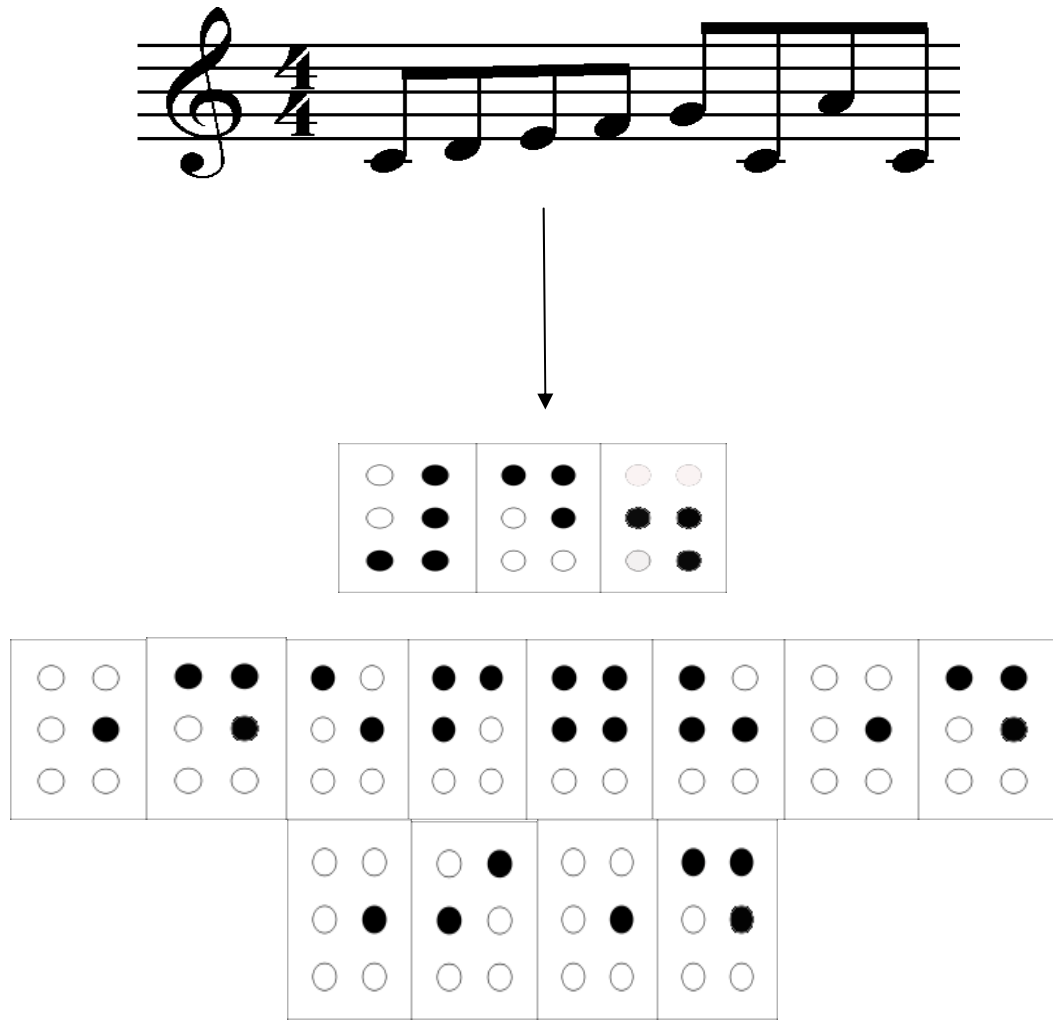
Bu oktavlar piyanodaki en kalın do'dan başlayarak numaralanır. “Bir notanın hangi oktavda olduğu bu notadan önce konacak ilgili oktav işareti ile gösterilir. Oktav işaretlerinin kullanış kuralları büyük bir dikkat gerektirmektedir. Oktav ait olduğu notadan hemen önce konulur daha sonra nota ile oktav arasına hiçbir işaret gelmez. Bir parçanın veya bölümün başında ve daha sonra belirtilecek diğer çeşitli yerlerde her zaman oktav işareti kullanılır. Bir melodi içerisinde iki nota arasındaki aralık dörtlü aralıktan az ise notanın oktav işareti almasına gerek yoktur” (MEB, 1991, *Braille Müzik İşaretleri Sistemi Kılavuzu*, s. 33).

Tablo 2.7.

Braille Alfabesinde Oktav İşaretleri

Oktavın ismi	Braille alfabesinde sembolü
Birinci oktav	
İkinci oktav	
Üçüncü oktav	
Dördüncü oktav	
Beşinci oktav	
Altıncı oktav	
Yedinci oktav	
Birinci oktavın üstü	
Yedinci oktavın üstü	

Tablo 2.7’de Oktav işaretlerinin Braille alfabesinde hangi semboller kullanılarak oluşturulduğu gösterilmektedir.

Şekil 2.39. Braille müzik oktav işaretlerinin kullanımı

Şekil 2.39'da Braille müzik oktav işaretlerinin nasıl kullanıldığı gösterilmektedir.

Şekil 2.39'da bulunan mürekkep baskıdaki notalar peş peşe sıralanırken Braille alfabesinde gerekli kılınan oktav işaretleri almamaktadır. Bunun sebebi oktavların Braille alfabesinde ki yaptığımız sadece dörtlü ve beşli aralıklar için geçerli olan işaret koyma kuralımızdır.

2.2. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın konusuna ait veriler toplanırken odak noktadaki kaynaklar Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayınlanan kitaplar olmuştur. Araştırmanın

zemininde MEB'e bağılı bir komisyon tarafından oluşturulan "Braille Müzik İşaretleri Sistemi Kılavuzu" (1986) adlı kaynak bulunmaktadır. Bu eser aynı zamanda Braille İşaretleri Sistemi ile müzik eğitimine dair başvuru kaynakların başında gelmektedir. Bu eserden Braille Müzik İşaretler Sistemini'nin geliştirilmesine dair, döneminde yapılan çalışmalar ve bu çalışmalara katılan araştırmacılar hakkında bilgi edinmek anlamında da oldukça yararlanılmıştır.

"1829 yılında Louis'e Braille görme engellilerin okuyup yazabilmeleri için kendi adını taşıyan Braille sistemi icat etmiştir. Bu sistemde görme engellilerin okuyup yazmalarını sağlamanın yanında müzik işaretlerini kapsayan çalışmalarda itana göstererek geniş tutmuştur. Özellikle Louis'e Braille müzik işaretleri sisteminde 1829-1834 yılları arasında oldukça büyük gelişmelerin yanı sıra değişikliklere gitmiştir. Ancak bu sistem 1871 yılında İngiliz Dr. Armitage tarafından yazılı bir kaynak olarak yerini almıştır. Ve ilk olarak 1885 yılında Paris'te basılmıştır. Diller arasında olan harf farklılıkları yüzünden Almanya, Fransa ve İngiltere'de Braille sistemi arasında farklılıklar baş göstermeye başlamıştı. Bunun farkına varıldığında ise bir heyet kurularak var olan sorunların çözümü için arayışlara gidilmiştir. Ve İngiliz, Fransız, Alman ve Danimarka temsilcileri 1888 yılında Cologne kentinde toplandılar. Toplantı sonucu alınan kararlar hızla yayınlanmaya başladı. Ve 1888 yılından buyana Braille sistemi bu kongrede alınan kararlar doğrultusu sonucu günümüze kadar ulaşmıştır (MEB, 1991, *Braille Müzik İşaretleri Sistemi Kılavuzu*, s. 9)."

Araştırmada faydalandığımız bir diğere kaynak yine MEB tarafından basılmış "Braille Kabartma Yazı Kılavuzu" adlı öğretmen ve öğrenci el kitabıdır. Eserden Braille Kabartma Sistemi'ni anlamak bağlamında oldukça faydalanılmıştır.

Görme engelliler ve özel eğitim hakkında makale ve kitap çalışmaları olan Prof. Dr. Yahya ÖZSOY, Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK, Prof. Dr. Süleyman ERİPEK görme engellileri ve Braille sistemini kendi perspektifleriyle yorumlayıp, eğitim biliminin süzgecinden geçirdiğinden bakış açımızı oldukça genişletmiş ve çalışmanın eğitim ayağında oldukça büyük katkı sağlamıştır. Özel eğitim ve müzik bağlantısını yüksek

lisans tezi olarak 2006 yılında Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans öğrencisi olan Duygu TURAN'ın "Özel Eğitimde Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" adlı tezi de çalışmamızın konusuyla dolaylı bağlantısı olan bir çalışmadır.

Özmen (2001) tarafından yapılan "Görme Engelliler Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri" adlı araştırmada özel eğitim programı çıkışlı öğretmenlerle, normal eğitim programı çıkışlı öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri karşılaştırmış ve özel eğitim programı, normal eğitim programı çıkışlı olmalarının tükenmişlik düzeylerinde fark yaratmadığını bulmuştur. Ayrıca duyarsızlaşma genç yaş grubunda yüksek bulunmuş, kadınların erkeklerden daha fazla duygusal tükenme yaşadıkları, yönetici ve branş öğretmenlerinin rehber-sınıf öğretmenlerinden daha fazla duyarsızlaşma yaşadıkları ve beş yılın altında hizmet veren öğretmenlerin kendilerini daha fazla başarılı hissettikleri saptanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ve modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikleri anlatılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada araştırma modellerinden ‘Tarama Modeli’ kullanılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez” (Karasar, 2003, s.77).

Bu araştırmada, görme engelliler ilköğretim okullarında Braille İşaretler Sistemi eğitiminin genel sorunlarını ortaya konulması amacıyla tarama modeli çerçevesinde betimsel yöntem kullanılıp, veri toplamada ise anket uygulaması yapılmıştır

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, T.C. MEB’e bağlı tüm resmi görme engelliler ilköğretim okullarında görev yapmakta olan müzik öğretmenleri ve bu okullarda okuyan görme engelli öğrencilerden oluşmaktadır.

Örneklem ise, tüm Türkiye’de bölge okulu olan 6 görme engelli ilköğretim okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni ile yine bu okullarda öğrenim gören 73 görme engelli öğrenciden oluşmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Görme engellilerde Braille İşaret Sistemi ve müzik eğitiminde kullanılabilirliği ile ilgili yaşanan sorunların incelenmesi amacıyla belirlenen görme engelli okullarında görev yapan öğretmen ve öğrencilere, araştırmada uygulanan anket uygulanarak görüşleri alınmıştır.

“Anket, önceden belirlenmiş bir örneklem grubunun belirli bir yapıda oluşturulmuş sorulara karşılık vermesiyle, veri elde etme metodudur. Anket metodu ile çok çeşitli veriler toplamak olasıdır. İnsanların tutumları, davranışları, duyguları, düşünceleri tercihleri vb. gibi birçok konudaki durumlarını anket verileri ile ortaya çıkartılabilir. Anket metodu ile nicel verilere ulaşılır. Anket metotları: açık uçlu sorular, liste halinde hazırlanan sorular, kategori halinde hazırlanan sorular, sıralamak için hazırlanan sorular, liste halinde hazırlanan sorular, değerlendirmek için hazırlanan sorular ve şebeke halinde hazırlanan sorular hazırlanarak altı türde oluşturulur” (Çepni, 2009, s.79).

Araştırmada anket, görme engelli öğrencilerin müzik dersinde karşılaştıkları temel sorunlar, görme engelli öğrencilerin Braille İşaret Sistemi konusunda karşılaştıkları sorunlar ve müzik öğretmenlerin Braille İşaret Sistemi’nden yararlanma ve eğitim sırasında karşılaştıkları sorunlar ile ilgili görüşler olarak bölümlendirilmiştir.

“Anket, kalem- kâğıt yoluyla objenin kendisi hakkında bilgi vermesi yöntemidir. Bu yöntem betimleme teknikleri arasında çok kullanılan bir yöntemdir. Bunun sebebi, kolay, ucuz ve doğrudan doğruya veri toplama tekniği oluşudur. Ayrıca fikirler, inanışlar, tavsiye ve bireysel yaşantılarla ilgili bilgilerin elde edilmesi için de uygun bir yöntemdir. Anket yönteminin keşfi bilime, sosyoloji, psikoloji ve eğitim araştırmalarının gelişimine büyük katkıda bulunmuştur” (Kaptan, 1973, s.235).

Bu doğrultuda anket oluşturulmadan önce, literatür taranmış ve ankete konu olan ana boyutlar ile ilgili olarak Türkiye geneli seçilen bazı görme engelli ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenleri ve öğrencileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu sonuçlara bağlı olarak, araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir. Bu aşamadan sonra Türkiye’de bulunan 6 görme engelli ilköğretim okulundaki 73 görme engelli öğrenci ve bu okullarda görev yapan 6 müzik öğretmenine anketler dağıtılmış hem öğretmen hem öğrenci görüşleri alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Veriler araştırmanın maçlarına uygun bir şekilde incelenerek, istatistiksel analizler yapılmıştır. Araştırmada örneklem grubuna ait verilerin işlenmesinde, dağılımında frekans (f) dağılım tablosu oluşturulmuş ve yüzde (%) hesaplamalarından yararlanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın 4. bölümünü oluşturan bulgular ve yorumlar kısmında, ana ve alt problemler için uygulanan veri toplama araçlarının (anket) sonucunda elde edilen verilerin istatistiki analizlerine ilişkin bulgulara ve bunlarla ilgili yorumlara yer verilmiştir.

4.1 Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Müzik Dersinde Karşılaştıkları Genel Sorunlar ve Güçlüklere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci problemine ilişkin örneklem grubunu 2011-2012 Eğitim Öğretim yılında 7 Görme Engelli İlköğretim okulunda okuyan 73 görme engelli öğrenci oluşturmaktadır. Müzik dersinde karşılaşılan sorunlar ve güçlüklere ilişkin bulgular elde edilip yorumlanmıştır.

Tablo 4.1.

Görme Engellilere Göre Hazırlanmış Özel Donanımlı Bir Müzik Odasına İhtiyaç Duyuma Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	73	100
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.1’de 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi Eğitiminin Daha Verimli Olabilmesi İçin, Görme Engellilere Göre Hazırlanmış Özel Donanımlı Bir Müzik Odasına İhtiyaç Duyma Durumu”na ilişkin olarak, %100 oranında “Tamamen” cevabını vermiştir.

Tablo 4.1 incelendiğinde öğrencilerin özel donanımlı müzik odalarına ihtiyaç duyduklarını görmekteyiz.

Tablo 4.2.

Haftada 1 Saatlik Ders Diliminin Braille İşaretler Sistemi Eğitimi Açısından Yeterlilik Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	73	100
Toplam	73	100

Tablo 4.2’de 73 görme engelli öğrenci “Haftada 1 Saatlik Ders Dilimi Braille İşaretler Sistemi Eğitimi Açısından Yeterlilik Durumu” na, %100 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.2 incelendiğinde haftada 1 saatlik ders diliminin Braille İşaretler Sistemi için istenilen düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.3.

Braille İşaretler Sistemi'yle İlgili Yayınların Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	21	28.8
Hiç	52	71.2
Toplam	73	100

Tablo 4.3'de 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi'yle İlgili Yayınların Yeterlilik Düzeyleri” ne %71.2 oranında “Hiç”, %28.8 oranında “Çok Az” cevabını vermiştir.

Tablo 4.3 incelendiğinde görme engelli öğrencilerin Braille işaretleri ile ilgili yayınları yeterli bulmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4.

Braille İşaretler Sistemi Eğitiminin Enstrüman Performansını Etkileme Düzeyine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	42	57.5
Büyük Ölçüde	23	31.5
Kısmen	5	6.8
Çok Az	3	4.2
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.4'de 73 görme engelli öğrenci “Almış Olduğunuz Braille İşaretler Sistemi Eğitiminin Enstrüman Performansınızı Etkileme Düzeyi” ne ilişkin olarak,

%57.5 oranında “Tamamen”, %31.5 oranında “Büyük Ölçüde”, %6.8 oranında “Kısmen”, %4.2 oranında “Çok Az” cevabını vermiştir.

Tablo 4.4 incelendiğinde görme engelli öğrencilerin nota okumada ve okudukları notaları çalgı eğitimine yansıtarak çalgı performanslarını artırdıkları görülebilmektedir.

Tablo 4.5.

Braille İşaretler Sistemi’ni Öğrenebilmek İçin Bilgi Birikimlerinin Yeterlilik Düzeyine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	45	61.6
Büyük Ölçüde	13	17.8
Kısmen	12	16.4
Çok Az	3	4.2
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.5’de 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’ni Öğrenebilmek İçin Bilgi Birikimlerinin Yeterlilik Düzeyi” ne ilişkin olarak, %61.6 oranında “Tamamen”, %17.8 oranında “Büyük Ölçüde”, %16.4 oranında “Kısmen”, %4.2 oranında “Çok Az” cevabını vermiştir.

Bu durum görme engelli öğrencilerin büyük bir kısmının Braille İşaretler Sistemi’ni öğrenmeye hazır olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.6.

Braille Yazım Araç ve Gereçlerin Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	49	67.1
Büyük Ölçüde	21	28.7
Kısmen	3	4.2
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.6’da 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi Kullanırken Braille Yazım Araç ve Gereçlerinden Kullanılabilirlik Durumu” na ilişkin, %67.1 oranında “Tamamen”, %28.7 oranında “Büyük Ölçüde”, %4.2 oranında “Kısmen” cevabını vermiştir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi Braille yazım araç ve gereçlerin öğrenciler tarafından kullanılabilirliğini görmekteyiz.

Tablo 4.7.

Müzik Dersinde Braille İşaretler Sistemi’ndeki Başarısızlığın Diğer Müzik Dersi Konularında Başarıya Etki Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	65	89
Büyük Ölçüde	8	10.1
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.7’de 73 görme engelli öğrenci “Müzik Dersinde Braille İşaretler Sistemi’ndeki Başarısızlığınızın Diğer Müzik Dersi Konularında Başarıya Etki

Durumunu” na, %89 oranında “Tamamen”, %10.1 oranında “Büyük Ölçüde” cevabını vermiştir.

Tablo 4.7 incelendiğinde öğrencilerin çoğu Braille İşaretler Sistemi’ndeki başarı durumlarının diğer müzik dersi konularına da büyük ölçüde katkı sağlayacağını düşündükleri görülmektedir..

4.2 Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Müziksel İşitme-Okuma ve Yazma (Braille İşaretler Sistemi) Konusunda Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin örneklem grubunu 2011-2012 Eğitim Öğretim yılında 7 Görme Engelli İlköğretim okulunda okuyan 73 görme engelli öğrenci oluşturmaktadır. Müziksel İşitme-Okuma ve Yazma (Braille İşaretler Sistemi) konusunda karşılaştıkları sorunlara ve güçlüklerle ilişkin bulgular elde edilip yorumlanmıştır.

Tablo 4.8.

Notaların Kullanımına İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	15	20.5
Büyük Ölçüde	21	28.8
Kısmen	18	24.7
Çok Az	19	26
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.9’da 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’nde Var Olan Notaların Kullanımı” na yönelik, %20.5 oranında “Tamamen”, %28.8 oranında “Büyük Ölçüde”, %24.7 oranında “Kısmen”, %26 oranında “Çok Az” cevabını vermiştir.

Görme engelli öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Braille sisteminde var olan notaları kullanmada zorluk çekmedikleri görülmektedir.

Tablo 4.9.

Anahtar İşaretlerini Kullanılabilirlik Düzeyine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	2	2.8
Çok Az	16	21.9
Hiç	55	75.3
Toplam	73	100

Tablo 4.9’da 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’nde Var Olan Basit Anahtar İşaretlerini Kullanma Durumu” na ilişkin, %75.3 oranında “Hiç”, %21.9 oranında “Çok Az”, %2.8 oranında “kısmen” cevabını vermiştir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin neredeyse tamamına yakını (%75.1) Braille İşaretler Sistemi’nde var olan anahtar işaretlerini kullanmakta güçlük çektikleri görülmektedir.

Tablo 4.10.

Sus İşaretlerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	62	84.9
Büyük Ölçüde	11	15.1
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.10’de 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’nde Var Olan Sus İşaretlerinden Faydalanma Düzeyleri” ne ilişkin olarak, %84.9 oranında “Tamamen”, %15.1 oranında “Büyük Ölçüde” cevabını vermiştir.

Tablo 4.10 incelendiğinde görme engelli öğrencilerin sus işaretlerini rahatlıkla kullanabildikleri görülmektedir.

Tablo 4.11.

Ses Değiştirici İşaretlerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	45	61.6
Büyük Ölçüde	11	15
Kısmen	8	10.9
Çok Az	10	13.4
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.11’de 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’nde Var Olan Ses Değiştirici İşaretlerini Kullanma Düzeyleri” ne İlişkin olarak, %61.6 oranında “Tamamen”, %15 oranında “Büyük Ölçüde”, %8 oranında “Kısmen”, %10 oranında “Çok Az” cevabını vermiştir.

Bu durum, ses değiştirici işaretlerin kullanılmasında güçlükler olmadığı, ankete katılan öğrencilerin %61,6’sının ortak görüşüdür.

Tablo 4.12.

Ölçü Sayısı İşaretlerini Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	68	93.2
Büyük Ölçüde	5	6.8
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.12’de 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’nde Var Olan Ölçü Sayısı İşaretlerini Kullanma Durumu” na ilişkin olarak, %93.2 oranında “Tamamen”, %6.8 oranında “Büyük Ölçüde” cevabını vermiştir.

Tablo 4.12 incelendiğinde görme engelli öğrencilerin %93.2’si Braille İşaretler Sistemi’nde var olan ölçü sayısı işaretlerini kullanabilmekte zorluk çekmedikleri görülmektedir.

Tablo 4.13.

Oktav İşaretlerini Kullanma Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	71	97.3
Büyük Ölçüde	2	2.7
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.13’de 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’nde Var Olan Oktav İşaretlerinden Faydalanma Düzeyleri” ne ilişkin olarak, %97.3 oranında “Tamamen”, %2.7 oranında “Büyük Ölçüde” cevabını vermiştir.

Bu durum oktav işaretlerinin kullanılabilirlik durumunun çok iyi olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.14.

Deşifre (ön okuma) Çalışmalarında Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	2	2.7
Kısmen	28	38.4
Çok Az	33	45.2
Hiç	10	13.7
Toplam	73	100

Tablo 4.14’de 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’nde Var Olan Deşifre (ön okuma) Çalışmalarında Yeterlilik Düzeyleri” ne ilişkin, %2.7 oranında “Büyük Ölçüde”, %38.4 oranında “Kısmen”, %45.2 oranında “Çok Az”, %10 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.14 incelendiğinde elde edilen bilgilerden yola çıkarak görme engellilerin deşifre okumada istenilen düzeyde olmadıkları görülmektedir.

Tablo 4.15.

Deşifre (ön okuma) Çalışmalarına Günde Ayrılan Zaman Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
0 – 5 dk.	59	80.8
5 – 10 dk.	6	8.2
10 – 15 dk.	3	4.1
15 – 20 dk.	5	6.9
20 - 25 dk.	-	-
Toplam	73	100

Tablo 4.15’de 73 görme engelli öğrenci “Ders Dışında Braille İşaretler Sistemi’yle Deşifre (ön okuma) Çalışmalarına Günde Ayrılan Zaman Durumu” na yönelik, %80.8 oranında “0 – 5 dk.”, %8.2 oranında “5 – 10 dk.” , %4.1 oranında “10 - 15 dk.”, %6.9 oranında “15 – 20 dk.” cevabını vermiştir.

Ders dışında Braille İşaretler Sistemi’yle deşifre çalışmalarına ayrılan zamanın çok az olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.16.

Braille İşaretler Sistemi’ni Kullanarak Ritim Yazma Çalışmalarında Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	3	4.1
Büyük Ölçüde	5	6.8
Kısmen	11	15.7
Çok Az	25	34.2
Hiç	29	39.7
Toplam	73	100

Tablo 4.16’da 73 görme engelli öğrenci “Braille İşaretler Sistemi’ni Kullanarak Ritim Yazma Çalışmalarında Yeterlilik Düzeyleri” ne ilişkin olarak, %4.1 oranında “Tamamen”, %6.8 oranında “Büyük Ölçüde”, %15.7 oranında “Kısmen” , %34.2 oranında “Çok Az”, %39.7 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Bu durum görme engelli öğrencilerin Braille işaretleri kullanarak ritim yazma çalışmalarında yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.17.

Nüans Terimlerini (p, pp, mp, mf, f, fff, crescendo, dekrecendo vb.) Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	3	4.1
Çok Az	17	23.3
Hiç	53	72.6
Toplam	73	100

Tablo 4.17’de 73 görme engelli öğrenci “Müziksel Okumada Braille İşaretler Sistemini Kullanarak Nüans Terimlerini (p, pp, mp, mf, f, fff, crescendo, dekrecendo vb.) Kullanılabilirlik Durumu” na ilişkin olarak, %4.1 oranında “Kısmen”, %23.3 oranında “Çok Az”, %72.6 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.17 incelendiğinde nüansların Braille İşaretler Sistemi’nde kullanımı hakkında öğrencilerin çoğu başarısız sayılabilecek seçenekleri cevapladıkları görülmektedir.

Tablo 4.18.

Hız terimlerini (adagio, moderato, allegro, andante vb.) Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	18	24.7
Çok Az	37	50.6
Hiç	18	24.7
Toplam	73	100

Tablo 4.18’de 73 görme engelli öğrenci “Müziksel Okumada Braille İşaretler Sistemi’ni Kullanarak Hız Terimlerini (adagio, moderato, allegro, andante vb.) Kullanılabilirlik Durumu”na ilişkin olarak, %24.7 oranında “Kısmen”, %50.6 oranında “Çok Az”, %24.7 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin, müziksel okumada Braille sistemini kullanarak hız terimlerini kullanılabilirliğine orta düzeyin altındaki seçeneklerde yoğunlaştıkları görülmektedir.

Tablo 4.19.

Seslendirme Tekniklerini (legato, staccato vb.) Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	12	16.4
Hiç	61	83.6
Toplam	73	100

Tablo 4.19’da 73 görme engelli öğrenci “Müziksel Okumada Braille İşaretler Sistemi’ni Kullanarak Seslendirme Tekniklerini (legato, staccato vb.) Kullanılabilirlik Durumu”na, %16.4 oranında “Çok Az”, %83.6 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin seslendirme tekniklerini kullanabilme durumlarının istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.20.

Eserleri Ezberleme Konusunda Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	8	10.6
Hiç	65	89.4
Toplam	73	100

Tablo 4.20’de 73 görme engelli öğrenci “Müziksel Okumada Eserleri Ezberleme Konusunda Yeterlilik Düzeyleri” ne, %10.6 oranında “Çok Az”, %89.4 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.20 incelendiğinde görme engelli öğrencilerin müziksel okumada eserleri ezberleme sürecinde sadece “Çok az” ve “Hiç” seçeneklerini vererek istenilen düzeyde olmadıklarını göstermişlerdir.

4.3 Görme Engelli ilköğretim Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Braille İşaretler Sisteminden Yararlanma ve Eğitimi Sırasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin örneklem grubunu 2011-2012 Eğitim Öğretim yılında görme engelli ilköğretim okullarında çalışan müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Bu bölümde öğretmenlerin Braille İşaretler Sistemi’nden yararlanma ve eğitimi sırasında karşılaşılan sorunlar ve güçlüklerle ilişkin bulgular elde edilip yorumlanmıştır.

Tablo 4.21.

Müzik Derslerinde Braille İşaretler Sistemi'nden Yararlanarak Nota Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	3	50
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	1	16.7
Çok Az	-	-
Hiç	2	33.3
Toplam	6	100

Tablo 4.21’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Müzik Derslerinde Braille İşaretler Sistemi’nden Yararlanarak Nota Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumu” na İlişkin olarak, %50 oranında “Tamamen”, %16.7 oranında “Kısmen”, %33.3 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.21 incelendiğinde görme engelli ilköğretim okullarında çalışan 6 müzik öğretmeninden sadece üçünün Braille İşaretleri Sistemi’nden yararlanabildiği görülmektedir.

Tablo 4.22.

Görme Engellilere Göre Hazırlanmış Özel Donanımlı Bir Müzik Odasına İhtiyaç Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	6	100
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	6	100

Tablo 4.22’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Braille İşaretler Sistemi Eğitiminin Daha Verimli Olabilmesi İçin, Görme Engellilere Göre Hazırlanmış Özel Donanımlı Bir Müzik Odasına İhtiyaç Duyma Durumu” na, %100 oranında “Tamamen” cevabını vermiştir.

Tablo 4.22 incelendiğinde müzik öğretmenlerinin tamamının özel donanımlı bir müzik odasına gerek duyduğu görülmektedir.

Tablo 4.23.

Haftada 1 Saatlik Ders Diliminin Yeterlilik Düzeyine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	6	100
Toplam	6	100

Tablo 4.23’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Haftada 1 Saatlik Ders Dilimi Braille İşaretler Sistemi Eğitimi Açısından Yeterlilik Düzeyleri” ne, %100 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.23 incelendiğinde müzik ders saatlerinin öğretmenlerin tamamı tarafından istenilen düzeyde bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 4.24.

Müzik Dersi Müfredat Programını Uygulama Düzeyine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	2	%33.3
Hiç	4	%66.7
Toplam	6	100

Tablo 4.24’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Müzik Dersi Müfredat Programını Uygulama Düzeyleri” ne yönelik, %33.3 oranında “Çok Az”, %66.7 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Bu durum, müzik öğretmenlerinin %66.7 oranında müfredat programını uygulayamadıklarını göstermektedir.

Tablo 4.25.

Braille İşaretler Sistemi Alanında Bilgi Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	1	16.7
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	2	33.3
Çok Az	-	-
Hiç	3	50
Toplam	6	100

Tablo 4.25’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Braille İşaretler Sistemi Alanında Bilgi Düzeyleri” ne ilişkin olarak, %16.7 oranında “Tamamen”, %33.3 oranında “Kısmen”, %50 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi Braille işaretlerinde öğretmenlerin bilgi düzeyleri durumu %50 oranında “Hiç” olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.26.

Alınan Mesleki Eğitimin, Görme Engelli İlköğretim Okullarında Meslek Yaşantılarıyla Örtüşme Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	2	33.3
Çok Az	-	-
Hiç	4	66.7
Toplam	6	100

Tablo 4.26’da görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Alınan Mesleki Eğitimin, Görme Engelli İlköğretim Okullarında Meslek Yaşantılarıyla

Örtüşme Durumu” na yönelik, %33.3 oranında “Kısmen”, %66.7 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin aldıkları mesleki eğitimin, görme engellilerde meslek yaşantılarıyla örtüşmediği, ankete katılan müzik öğretmenlerinin %66.7 oranında ortak görüşüdür.

Tablo 4.27.

Müzik Eğitiminde, Özel Eğitim Konusunda Kendilerini Yeterli Bulma Durumlarına İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	1	16.7
Büyük Ölçüde	1	16.7
Kısmen	1	16.7
Çok Az	2	33.2
Hiç	1	16.7
Toplam	6	100

Tablo 4.27’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Müzik Eğitiminde, Özel Eğitim Konusunda Kendilerini Yeterli Bulma Durumları” na, %16.7 oranında “Tamamen”, %16.7 oranında “Büyük Ölçüde”, %16.7 oranında “Kısmen”, %33.2 oranında “Çok Az”, %16.7 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.27 incelendiğinde görme engelli okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %66.6 oranında orta derece ve altındaki düzeylerde cevap verdikleri görülmektedir.

Tablo 4.28.

Öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi Eğitimi Sırasında Diğer Müzik Konularına Gösterdikleri İlgiyi Gösterme Durumlarına İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	1	16.7
Kısmen	1	16.7
Çok Az	1	16.7
Hiç	3	50
Toplam	6	100

Tablo 4.28’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi Eğitimi Sırasında Diğer Müzik Konularına Gösterdikleri İlgiyi Gösterme Durumları” na, %16.7 oranında “Büyük Ölçüde”, %16.7 oranında “Kısmen”, %16.7 oranında “Çok Az”, %50 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablonun sonuçlarına göre müzik öğretmenleri, öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi eğitimi sırasında diğer müzik konularına gösterdikleri ilgiyi göstermediklerini %50 oranında belirtmişlerdir.

Tablo 4.29.

Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders Kitabı’nın Görme Engelli Öğrenciler İçin Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	1	16.7
Hiç	5	83.3
Toplam	6	100

Tablo 4.29’da görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders Kitabı’nın Görme Engelli Öğrenciler İçin Yeterlilik Düzeyleri” ne ilişkin olarak, %16.7 oranında “Çok Az”, %83.3 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.29 incelendiğinde 6 müzik öğretmenin neredeyse tamamının ders kitaplarını görme engelli öğrenciler için istenilen düzeyde bulmadıkları görülmüştür.

Tablo 4.30.

Görme Engelliler İlköğretim Okulları’nda Müzik Derslerinin ‘Blok Flüt’ Öğretimine İndirgenerek Uygulanmasına İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	3	50
Büyük Ölçüde	1	16.7
Kısmen	2	33.3
Çok Az	-	-
Hiç	-	-
Toplam	6	100

Tablo 4.30’da görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Görme Engelliler İlköğretim Okulları’nda Müzik Derslerinin ‘Blok Flüt’ Öğretimine İndirgenerek Uygulanması” na yönelik, %50 oranında “Tamamen”, %16.7 oranında “Büyük Ölçüde”, %33.3 oranında “Kısmen” “cevabını vermiştir.

Tablo 4.31’den anlaşılacağı üzere görme engelli okullarında görev yapan müzik öğretmenleri %100 oranında orta derece ve üstündeki seçeneklere cevap verdikleri görülmektedir.

Tablo 4.31.

Öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi'ndeki Braille Nota Kullanımını Gerçekleştirmeye İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	1	16.7
Çok Az	2	33.3
Hiç	3	50
Toplam	6	100

Tablo 4.31'de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni "Öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi'ndeki Braille Nota Kullanımını Gerçekleştirme" sine ilişkin olarak, %16.7 oranında "Kısmen", %33.3 oranında "Çok Az", %50 oranında "Hiç" "cevabını vermiştir.

Bu veriler ışığında öğretmenlerin %50 oranında Braille nota kullanımını gerçekleştiremedikleri görülmektedir.

Tablo 4.32.

Öğrencilerin Braille Araç ve Gereçlerinden Yararlanmalarını Sağlayabilme Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	1	16.7
Çok Az	1	16.7
Hiç	4	66.6
Toplam	6	100

Tablo 4.32’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi’ndeki Braille Araç ve Gereçlerinden Yararlanmalarını Sağlayabilme Durumu” na yönelik, %16.7 oranında “Kısmen”, %16.7 oranında “Çok Az”, %66.6 oranında “Hiç” “cevabını vermiştir.

Tablo 4.32 incelendiğinde görme engelli ilköğretim okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin eğitim-öğretimde öğrencilerin kullanması gereken Braille araç ve gereçlerinden öğrencilerin faydalanması durumuna ilişkin %66.6 oranında katkı sağlayamadıkları görülmektedir.

Tablo 4.33.

Öğrencilerin Braille Sistemiyle Hız ve Gürlük Özelliklerini Ayırt Etme; Bu Müzikleri Hız ve Gürlük Özelliklerine Uygun Söyleme ve Çalma Durumlarına İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	1	16.7
Kısmen	1	16.7
Çok Az	2	33.3
Hiç	2	33.3
Toplam	6	100

Tablo 4.33’de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi’ni Kullanarak Çeşitli Müziklerin Hız ve Gürlük Özelliklerini Ayırt Etme; Bu Müzikleri Hız ve Gürlük Özelliklerine Uygun Söyleme ve Çalma Durumları” na ilişkin olarak, %16.7 oranında “Büyük Ölçüde”, %16.7 oranında “Kısmen”, %33.3 oranında “Çok Az”, %33.3 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.33’de öğretmenlerin orta derecenin altında sayılan kısmen (%16.7), çok az (%33.3) ve hiç (%33.3) seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmüştür.

Tablo 4.34.

Braille İşaretler Sistemi'yle İlgili Yayınların Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	6	100
Toplam	6	100

Tablo 4.34'de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni "Braille İşaretler Sistemi'yle İlgili Yayınların Yeterlilik Düzeyleri" ne ilişkin olarak, %100 oranında "Hiç" cevabını vermiştir.

Bu durum, Braille sistemiyle ilgili yayınların çok sınırlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.35.

Braille İşaretler Sistemi Eğitiminin Öğrencilerin Enstrüman Performansını Etkileme Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	1	16.7
Büyük Ölçüde	1	16.7
Kısmen	1	16.7
Çok Az	1	16.7
Hiç	2	33.2
Toplam	6	100

Tablo 4.35'de görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni "Verilen Braille İşaretler Sistemi Eğitimi Öğrencilerin Enstrüman Performansını Etkileme Durumu" na yönelik, %16.7 oranında "Tamamen", %16.7 oranında "Büyük

Ölçüde”, %16.7 oranında “Kısmen”, %16.7 oranında “Çok Az” ve %33.2 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablodan anlaşılacağı gibi, müzik öğretmenlerinin %16.7’si vermiş oldukları Braille İşaretler Sistemi eğitiminin öğrencilerin performansını tamamen etkilediğini düşünmekteyken; %33.2’si ise vermiş oldukları eğitiminin çalgı performanslarına hiç etki etmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.36.

Müziksel Okumada Eserleri Ezber Yöntemiyle Öğretme Durumuna İlişkin Veriler

Seçenekler	Sayı(f)	Yüzde(%)
Tamamen	-	-
Büyük Ölçüde	-	-
Kısmen	-	-
Çok Az	-	-
Hiç	6	100
Toplam	6	100

Tablo 4.36’da görme engelli okullarında görev yapan 6 müzik öğretmeni “Müziksel Okumada Eserleri Ezber Yöntemiyle Öğretme Durumu” na ilişkin olarak, %100 oranında “Hiç” cevabını vermiştir.

Tablo 4.36 incelendiğinde 6 müzik öğretmeni eğitim sisteminde egemen olan ‘ezber’ yönteminin bir öğrenme ya da öğretme aracı olmadığını belirtmişlerdir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Görme engelli okullarında görev yapan ve görme engelli öğrencilerin düşüncelerine ulaşmayı amaçlayan araştırmanın ışığı altında, örneklem grubundan elde edilen veriler neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1. Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Müzik Dersinde Karşılaştıkları Genel Sorunlar ve Güçlüklere İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan 73 görme engelli öğrencinin tamamı, Braille İşaretler Sistemi eğitiminin daha verimli olabilmesi için, görme engellilere göre hazırlanmış özel donanımlı müzik odalarına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamının, haftada 1 saatlik ders dilimini Braille İşaretler Sistemi'ni öğrenmek açısından yetersiz buldukları görülmektedir. Öğrencilerin nota eğitimi sırasındaki en önemli sorunlarından biri ders saatinin yetersiz olmasıdır.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin neredeyse tamamının Braille işaretleriyle ilgili yayınları yeterli bulmadığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin müzikten soğumasına neden olmakla birlikte, öğrencinin her zaman gören birine bağımlı olarak müzik aktivitelerini gerçekleştirmesine ve de öğrenmiş olduğu Braille İşaretler Sistemi'nin tekrarlanamamasından kaynaklanan sıkıntılara sebep olacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin yarısından fazlası almış oldukları Braille İşaretler Sistemi eğitiminin enstrüman performansını olumlu yönde etkilediğini düşüncesinde olduklarını göstermişlerdir. Bu doğrultuda, öğrencinin aldığı Braille İşaret Sistemi eğitiminin,

enstrüman performansını her zaman tamamlayıcı bir unsur olacağı olarak düşünülmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, görme engelli öğrencilerin dördüncü sınıfta almaya başladıkları Braille İşaretler Sistemi'yle nota eğitimi için gerekli bilgi ve becerileri tamamladıkları düşüncesine yarısından fazlasının katıldığı görülmüştür.

Öğrencilerin %67.1'inin Braille İşaretler Sistemi'ni kullanırken Braille araç ve gereçlerinden tamamen yararlandıkları görülmüştür. Bu durum, dördüncü sınıfa kadar görme engelli öğrencilerin, uzman öğretmenler tarafından Braille araç ve gereçlerin kullanılması hakkında eğitim almalarından kaynaklandığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan görme engellilerin neredeyse tamamı Braille İşaretleri Sistemi'ndeki başarısızlığın, diğer müzik dersi konularına olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Braille işaretlerinin tüm yönleriyle öğrenciler tarafından kavranması, psikolojik olarak olumlu etkenler sağladığından diğer müzik konuları arasında bir köprü oluşturacağı düşünülmektedir.

5.1.2. Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Görüşleri Doğrultusunda Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Konusunda Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar

Görme engelli öğrencilerin %20.5'i Braille sisteminde var olan notalar ve değerlerin kullanımında zorluk çekmedikleri doğrultusunda sonuca ulaşılmıştır. Azımsanamayacak kadar yüksek oranda kısmen ve çok az seçeneklerinde de öğrencilerin yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin çoğunun Braille İşaretler Sistemi'nde kullanılan notalar ve değerlerini kullanmada zorluk çektiğini göstermektedir.

Braille İşaretler Sistemi'nde kullanılan anahtar işaretlerini kullanmada öğrencilerin %75.1'inin oranında zorluk çekmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca anahtar kullanımının büyük ölçüde gerçekleştiği görülmüştür.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının Braille İşaretler Sistemi'nde var olan sus işaretlerini kullanabildikleri görülmüştür.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin yarısından fazlasının Braille İşaret Sistemi'nde kullanılan ses değiştirici işaretleri kullanmada zorlu yaşamadıkları görülmüştür. Buradaki kolaylığın en önemli özelliği ise ses değiştirici işaretlerin, ölçü sayı işaretleri gibi ilk satırda ve ayrı yazılmaları, bu işaretlerin basit ve akılda kalacak şekilde sıralanmış olması ve çoklu ses değiştirici işaretlerde sürekli kullandıkları rakam işaretlerinin etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Görme engelli öğrencilerin %93.2'si Braille İşaretler Sistemi'nde var olan ölçü sayısı işaretlerini kullanabilmekte zorluk çekmediklerini belirtmişlerdir. Bu durum, ölçü sayısı işaretlerin kabartma notaların ilk cümlesini oluşturup diğer notalardan bağımsız olmasından kaynaklanmaktadır.

Öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının Braille'de kullanılan oktav işaretlerini kullanabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Oktav işaretlerinin sembolleri ve kullanım yerleri bu kullanılabilirliğin en önemli unsuru olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılan 73 görme engelli öğrenci, Braille sistemini kullanarak deşifre okuma çalışmalarında kendilerini yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmanın sonucuna göre bu durum, öğrencilerin başkalarına bağımlı olmasına neden olmaktadır.

Görme engelli öğrencilerin %80.8'inin ders dışında Braille İşaretler Sistemi'yle deşifre çalışmalarına günde sadece 0-5dk. zaman ayırdıkları görülmüştür. Deşifre için yeterli olmayan bu çalışma öğrencilerin çalışmaları önemsemediğini göstermektedir.

Görme engelli öğrencilerin Braille işaretleri kullanarak ritim yazma çalışmalarında kendilerini yeterli bulmadıkları görülmüştür. Notalar arasında karışıklıklar meydana gelmesi, öğrencilerin yeteri kadar iyi eğitim alamaması ve verilen eğitim için yeteri kadar çaba gösterilememesi gibi durumlar öğrencinin başarısızlığının nedenleri olarak gözlenmiştir.

Araştırmanın sonuçları öğrencilerin, müziksel okumada Braille İşaretler Sistemi'ni kullanarak nüans terimlerini kullanmada büyük bir çoğunlukla kullanamadıkları görüşünde olduklarını göstermektedir. Nüanslarda aşırı sembolleşen kodlar öğrencinin nüans terimlerini kullanamamasının en önemli sebebi olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin %24.7'si, müziksel okumada Braille sistemini kullanarak hız terimlerini hiç kullanamadıkları görülmüştür. Hız terimlerini fark edebilmek isteyen öğrencinin önceden müzik metnini iyi bilmesi ve metnin trafiğini önceden tekrar ederek alıştırmaya yapması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre öğrenciler, müziksel okumada Braille İşaretler Sistemi'ni kullanarak seslendirme tekniklerini kullanamadıklarını göstermişlerdir. Seslendirme tekniğinin görme engelliler tarafından tam olarak algılanamamasının önemli sebeplerinden biri ise müzik öğretmenlerinin bu konuda yeterli derecede eğitim almamaları olarak belirlenmiştir.

Görme engelli öğrencilerin %89.4'ünün, müziksel okumada eserleri ezberleme konusunda güçlükler yaşadığı sonucuna varılmıştır.

5.1.3. Görme Engelli İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Braille İşaretler Sistemi'nden Yararlanma ve Eğitimi Sırasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar

Müzik derslerinde Braille işaretleri kullanma konusunda müzik öğretmenlerinin yarısı nota eğitimini tamamen gerçekleştirebilirken, azımsanamayacak kadar bir kısmı ise Braille kullanarak öğrencilerin nota eğitimini gerçekleştiremediği sonucuna ulaşmıştır. Buradaki sorunun öğretmenlerin Braille İşaretler Sistemi hakkında gerekli eğitimi almadan okullarda görev yapmasından kaynaklanmakta olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin tamamının Braille İşaretler Sistemi eğitiminin daha verimli olabilmesi için, görme engellilere göre özel hazırlanmış müzik odalarına ihtiyaç duydukları görülmektedir. Uygulamalı olan müzik dersi imkânların yetersizliği doğrultusunda sözlü anlatımlar halinde anlatılmaya çalışılacak, gerekli araç ve gereçlerin olmamasından öğretim amaçlarına ulaşmanın daha zor hale geldiği görülmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, görme engellilerde görev yapan müzik öğretmenlerinin tamamı %100'ü haftada öngörülen 1 saatlik ders saat dilimini yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir. Ders saatinin artırılmasıyla öğrencilerin bilişsel, devinişsel

ve duyuşsal hedeflere ulaşabileceği ve derse ait başarı oranlarının artacağı düşünölmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, öğretmenler görme engelli ilköğretim okullarında müzik dersi müfredat programını büyük bir oranla uygulayamadıkları görölmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin %50'si Braille İşaretler Sistemi alanında kendilerini tamamen yetersiz bulmaktadırlar.

Müzik öğretmenlerinin %66.7'si oranda almış oldukları mesleki eğitimlerinin, görme engelli ilköğretim okullarında meslek yaşantısıyla tamamen örtüşmediği sonucuna ulaşılmıştır. Geri kalan %33.3'ü ise orta derecenin altındaki seçeneklerde düşüncelerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin özel eğitim konusunda istenilen düzeyde bilgi sahibi olmadıkları görölmüştür.

Araştırmanın sonuçlarına göre müzik öğretmenleri, öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi eğitimi sırasında diğer müzik konularına gösterdikleri ilgiyi göstermediklerini düşünmektedirler.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun MEB'in müzik ders kitabını görme engelli öğrenciler için yeterli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler görme engelli okullarında müzik derslerinin "blok flüt" öğretimine indirgenerek uygulandığını belirtmişlerdir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, müzik öğretmenleri, öğrencilerin Braille İşaretler Sistemi'ndeki nota kullanımını öğretme sırasında kendilerini orta derecede ve altındaki düzeylerde hissettikleri görölmektedir.

Görme engelli okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin %66.6'sı öğrencilerin Braille araç ve gereçlerinden yararlanmalarını sağlayamadıkları sonucuna belirtmişlerdir. Bunun en büyük sebebi öğretmenlerin Braille araç-gereçleri hakkında yetirince eğitim almamaları olarak saptanmıştır.

Müzik öğretmenlerinin, öğrenciler Braille İşaretler Sistemi kullanarak hız ve gürlük özellikleri ayırt etme ve bunlara göre parçaları uygun söyleme-çalma durumlarını, orta derecenin altında; kısmen, çok az ve hiç seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmüştür.

Müzik öğretmenlerin tamamının Braille İşaretler Sistemi ile ilgili yayınları yeterli bulmadıkları sonucuna varılmıştır.

Müzik öğretmenlerinin %16.7'si vermiş oldukları Braille müzik işaretleri sistemi eğitiminin öğrencilerin performansını tamamen etkilediğini düşünmekteyken; %33.2'si ise vermiş oldukları eğitiminin çalgı performanslarını hiç etkilemediğini düşündüğü görülmüştür.

Görme engelli ilköğretimde çalışan müzik öğretmenlerinin tamamı, görme engellilere eserleri ezber yöntemiyle katılmadıklarını belirtmişlerdir.

5.2. Öneriler

Görme engelli ilköğretim okullarında, Braille İşaretler Sistemi'nin tam olarak uygulanabilmesi için, her görme engelli ilköğretim okulunun donanımlı olmasına ve görme engelli öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmış müzik odalarına sahip olmalarına gereksinim duyulmaktadır.

Görme engelli ilköğretim okullarında Braille İşaretler Sistemi eğitimi için, müzik dersleri haftada en az 2 saate çıkartılmasının ve bu okullarda birinci devreden itibaren müzik derslerinin sınıf öğretmenleri yerine branş öğretmenleri tarafından verilmesinin daha verimli olacağı gözlenmiştir.

Braille İşaretler programının amaçlarına ulaşabilmesi ve bu programın uygulanabilirliğini artırmak için, okul yöneticilerinin, branş öğretmenlerinin ve bu alanda eğitim almış uzman öğretmenlerin, müzik öğretmenlerine destekleyici yönde yaklaşımlarda bulunması önem içermektedir.

Görme engelli ilköğretim okullarında Braille İşaretler Sistemi'nin uygulamasında yaşanan sıkıntıları gidermek için bu okullardaki müzik dersinin amaçları Braille sisteminde uzmanlar ve alan öğretmenleri tarafından yeniden gözden geçirilerek eğitim-öğretim programının bu doğrultuda düzenlenmesinin başarıyı arttıracığı düşünülmektedir.

MEB'in görme engelli okullarda müzik ilköğretim öğretmen kılavuz kitabı konularını görme engellilere göre hazırlaması ve Braille İşaret Sistemi'nin öğretmenler tarafından rahatlıkla anlaşabilecek düzeyde hazırlanması verimlilik açısından büyük önem taşımaktadır.

MEB'e bağlı kütüphanelerde gerek öğrencilerin gerek öğretmenlerin ve gerekse ilgilenen kişilerin rahatlıkla ulaşabilecekleri kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır.

Braille İşaretleri Sistemi'nde sorunların çözümünde, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin ve görme engelli öğrencilerin görüşlerinin alınmasına gereksinim duyulmaktadır.

Braille İşaretleri Sistemi'yle ilgili çözümlemeli çalışmalar yapıp, görme engelli öğrencilere sağladığı yararlar ve öğretmenler üzerindeki etkisi değerlendirilmelidir.

Görme engelli ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin aldıkları lisans eğitimi bu okullardaki meslek yaşantılarıyla örtüşmediği için, müzik öğretmenliği lisans programlarında da Braille İşaretler Sistemi ile ilgili derslerin de yer alması belirtilen öneriler arasındadır.

Görme engelli okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerinin azalmaması, mesleklerine karşı tükenmişlik hissine kapılmamaları ve motivasyonlarının artırılması için, öncelikle MEB tarafından bu okullarda görev yapacak müzik öğretmenlerinin katılabileceği Braille İşaretler Sistemi üzerine eğitim programlarının açılması önerilmektedir.

Görme engelli ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin birbirleriyle iletişimini sağlamalı ilgili bakanlık ya da diğer kurum ve kuruluşlar öğretmenlerin bu konudaki çalışmalarını ilgiyle desteklemelerinin daha verimli olacağı düşünülmektedir.

Görme engelli ilköğretim okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin sayısının artırılmasının ders verimini arttıracığı düşünülmektedir.

Braille İşaretler Sistemi'nin görme engelli okullarında istenilen düzeye ulaşabilmesi için, öğretmenlerin kendi alanları dışındaki disiplinlerle (özellikle psikoloji) kendilerini eğitmeleri önemlidir.

Braille İşaretler Sistemi eğitimi sırasında öğretmenin gerekli bilgi ve tecrübeyi kazanmasının yanı sıra, özel eğitim kurallarını ve yararlanmayı da çok iyi bilmesi düşünülmektedir.

Bu okullarda görev yapan müzik öğretmenlerin bu konularda, gerek Braille İşaret Sistemi gerek özel eğitimle ilgili yayınları takip etmeleri önemlidir.

Bireysel çalgı öğretiminde temel Braille İşaretleri Sistemi'nin esas alınmasının dersi daha verimli kılacağı düşünülmektedir.

Öğretmenler, öğrencilerine öğrenme ve öğretme aşamalarında ezber tekniğinden uzak durmaları ve Braille İşaret Sistemi'yle eğitim-öğretimi gerçekleştirmeleri önerilmektedir.

Görme engelli okullarında denetim mekanizmasını yürüten kişiler yetkin, alanında uzman ve müzik öğretmenliği yapmış müfettişler olmaları öneriler arasındadır.

Braille işaretleri eğitiminin başarıya ve amacına ulaşabilmesi için, bu okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin farklı ülkelerdeki çalışmaları görebilmesi için yurt dışı eğitimi sağlanarak ülkedeki bu sistem hakkında kaynak kişiler oluşturmaları; müzik eğitimi, müzik öğretmenlerinin en temel ve vazgeçilmez materyali olan notalardan uzaklaştırılmamaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ataman, A. (2003). *Öğrenme güçlüğü gösteren çocuklar*. Editör: Ayşegül Ataman. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ataman, A. (2003). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Editör: Ayşegül Ataman. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ataman, A. (2004). *Erken çocukluk dönemi 3-6 yaş gelişim ve öğrenme*. Editör: Ayşegül Ataman. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ataman, A. (2005). *Erken bebeklik döneminde görme engelli çocuğun gelişimini etkileyen etmenler ve önleme yolları*. Editör: Ayşegül Ataman. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Aydın, A. (2000). *Sınıf Yönetimi*. Bursa: Alfa Yayınevi.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Kişisel Yayınlar.
- Demirel M. (1992). *Temel boyutlarıyla okuduğunu kavrama süreci*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı; 8, s. 325-334.
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2001). *Özel gereksinimi olan çocuklar ve eğitimleri*. Özel Eğitim. İstanbul: Yapa Yayıncılık.
- Güven, Y. (2003). *Özel eğitime giriş*. Farklı Gelişen Çocuklar. Editör: Adnan Kulaksızoğlu. Epsilon Yayınları.
- Hallahan D. P. and Kaufman, J. M. (1982). *Exceptional Children: Introduction to Special education*. New Jersey: Prentice Hall.
- Hachette (1983). *Gelişim Ansiklopedisi. Alfabetik genel kültür ansiklopedisi*. İstanbul: Gelişim Yayınları.
- Kaptan, S. (1973). *Bilimsel araştırma teknikleri, tez hazırlama yolları*. Ankara: Ayyıldız Matbaası
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (12. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kıvrak, İ. (2003). *Özel eğitimde müzik öğretmenleri sorunu*. İnönü Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi. Bildiriler. s. 303-306.
- Kirk, S. A., Gallagher, J. J. and Anastasiow, N. J. (2000). *Educating exceptional children*. New York: Houghton Mifflin Company.
- Madi, B. (1997). *Özel eğitim gruplanmasına farklı bir yaklaşım için ön çalışma*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Dergisi. Cilt-Sayı: 9 s. 285-231.

- Milli Eğitim Bakanlığı. (1991). *Braille müzik işaretleri sistemi kılavuzu*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (Haziran 1997) *Özel eğitimle ilgili kanun ve yönetmelikler*. Web: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/104.html> adresinden 25 Ağustos 2011'de alınmıştır.
- Okuturlar, M. (1975). *Özel eğitim*. Ankara: Okuturlar Yayıncılık.
- Onay, C. (2006). *Çoklu zeka kuramına göre oyunla eğitim*. Ankara: Yayın Dağıtım, s. 186.
- Özyürek, M. (1992). *Özel eğitime giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları, s. 195.
- Özyürek, M. (1995). *Görme yetersizliği olan çocuğu bağımsızlığa hazırlamak için ana-baba rehberi*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Özyürek, M. ve Koçak, A. (1996). *Görme güçlüğünden etkilenmiş çocukların okul öncesi eğitimi için öğretmen rehberi*. Ankara: Unicef Türkiye Temsilciliği.
- Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S. (2001). *Özel eğitime giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları, s. 195.
- Özyürek, M. (2003). *Öğrenme güçlüğü gösteren çocuklar*. Editör: Ayşegül Ataman. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Sarı, H. (2003). *Özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimleriyle ilgili çağdaş öneriler*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Tuncer, T. (2003). *Görme yetersizliği olan çocuklar; özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Editör: Ayşegül Ataman; Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayınları.
- Uçan, A. (1982). *İnsan ve müzik insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Evrensel müzikevi.
- Uçan, A. (1982). *Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Programının Değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar ilkeler yaklaşımlar*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Varol, N. (1996). *Erken çocukluk dönemindeki görme yetersizliği olan çocukların eğitimi*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Vural, B. (2005). *Öğrenci merkezli eğitim ve çoklu zekâ*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

EKLER

YÖNERGE

Bu anket; görme engelli ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin ve bu okullarda okuyan görme engelli öğrencilerin “Görme Engellilerde Braille İşaret Sistemi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği” adlı yüksek lisans ile ilgili, durum tespitine yönelik bir kısım veri ve görüşleri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Ankette elde edilecek cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacak olup, tüm bilgileri gizli tutulacaktır.

Bu araştırmanın amacına ulaşması, ankette yer alan soruların doğru şekilde cevaplandırılmasına bağlıdır.

Söz konusu araştırmaya yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hikmet AKPINAR

Araştırmacı

Ek 1**Görme Engelli İlköğretim Okullarında Okuyan 4., 5., 6., 7. ve 8. Sınıf
Görme Engelli Öğrencilere Yönelik Anket Soruları****ANKET FORMU****Adınız Soyadınız:.....****Okuduğunuz Okul:.....**

1. “Braille İşaretler Sistemi” eğitiminin daha verimli olabilmesi için, görme engellilere göre hazırlanmış özel donanımlı bir müzik odasına ne ölçüde ihtiyaç duyuyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

2. Haftada 1 saatlik ders dilimi “Braille İşaretler Sistemi” öğretimi açısından yeterli midir?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

3. “Braille İşaretler Sistemi”yle ilgili yayınların yeterli olduğu düşüncesine ne ölçüde katılıyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

4. Almış olduğunuz “Braille İşaretler Sistemi” eğitimi enstrüman performansınızı ne ölçüde etkiliyor?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

5. “Braille İşaretler Sistemi”ni öğrenebilmek için bilgi birikiminizin yeterli olduğunu ne ölçüde düşünüyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

6. “Braille İşaretler Sistemi” kullanırken Braille yazım araç-gereçlerinden ne ölçüde yararlanmaktasınız?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

7. Müzik dersinde “Braille İşaretler Sistemi”ndeki başarısızlığınız diğer müzik dersi konularında başarı durumunuzu ne ölçüde etkiler?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

8. “Braille İşaretler Sistemi”nde var olan notalar ve değerlerinin kullanımını ne ölçüde gerçekleştirebiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

9. “Braille İşaretler Sistemi”nde var olan anahtar işaretlerini ne ölçüde kullanabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

10. “Braille İşaretler Sistemi”nde var olan sus işaretlerini ne ölçüde kullanabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

11. “Braille İşaretler Sistemi”nde var olan ses değiştirici işaretleri ne ölçüde kullanabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

12. “Braille İşaretler Sistemi”nde var olan ölçü sayısı işaretlerini ne ölçüde kullanabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

13. “Braille İşaretler Sistemi”nde var olan oktav işaretlerini ne ölçüde kullanabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

14. “Braille İşaretler Sistemi”nde var olan deşifre (ön okuma) çalışmalarında kendinizi ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

15. Ders dışında “Braille İşaretler Sistemi” için deşifre (ön okuma) çalışmalarına günde ne kadar zaman ayırıyorsunuz?

0 – 5 dk.

5 – 10 dk.

10 - 15 dk.

15 – 20 dk.

20 - 25 dk.

16. “Braille İşaretler Sistemi”ni kullanarak ritim yazma çalışmalarında kendinizi ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?

Tamamen

Büyük Ölçüde

Kısmen

Çok Az

Hiç

17. Müziksel okumada “Braille İşaretler Sistemi” kullanarak nüans terimlerini (p, pp, mp, mf, f, fff, crescendo, decrescendo vb.) ne ölçüde uygulamaktasınız?

Tamamen

Büyük Ölçüde

Kısmen

Çok Az

Hiç

18. Müziksel okumada “Braille İşaretler Sistemi” kullanarak hız terimlerini (adagio, moderato, allegro, andante vb.) ne ölçüde uygulamaktasınız?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

19. Müziksel okumada “Braille İşaretler Sistemi” kullanarak seslendirme tekniklerini (legato, staccato vb.) ne ölçüde uygulamaktasınız?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

20. Müziksel okumada eserleri ezberleme konusunda ne ölçüde zorlanmaktasınız?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

Ek 2

**Görme Engelli İlköğretim Okullarında Çalışan Müzik Öğretmenlerine
Yönelik Anket Soruları**

ANKET FORMU

Adınız Soyadınız:.....

Çalıştığınız Okul:.....

1. Müzik derslerinde “Braille İşaretler Sistemi”nden yararlanarak nota eğitimi ne ölçüde yapabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

2. “Braille İşaretler Sistemi” eğitiminin daha verimli olabilmesi için, görme engellilere göre hazırlanmış özel donanımlı bir müzik odasına ne ölçüde ihtiyaç duyuyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

3. Haftada 1 saatlik ders dilimi “Braille İşaretler Sistemi” eğitimi açısından ne ölçüde yeterlidir?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

4. Müzik dersi müfredat programını ne ölçüde uygulayabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

5. Kendinizi “Braille İşaretler Sistemi” alanında ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

6. Aldığınız mesleki eğitimin, görme engelli ilköğretim okullarında meslek yaşantınızla ne ölçüde örtüştüğünü düşünüyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

7. Müzik eğitiminde, özel eğitim konusunda kendinizi ne ölçüde yeterli buluyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

8. Öğrenciler “Braille İşaretler Sistemi” eğitimi sırasında diğer müzik konularına gösterdikleri ilgiyi ne ölçüde gösteriyorlar?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

9. “Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders Kitabı”nın görme engelli öğrenciler için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Tamamen

Büyük Ölçüde

Kısmen

Çok Az

Hiç

10. Görme engelliler ilköğretim okullarında müzik derslerinin “blok flüt” öğretimine indirgenerek uygulandığına ne ölçüde katılıyorsunuz?

Tamamen

Büyük Ölçüde

Kısmen

Çok Az

Hiç

11. Öğrencilerin “Braille İşaretler Sistemi”ndeki Braille nota kullanımını ne ölçüde gerçekleştirebiliyorsunuz?

Tamamen

Büyük Ölçüde

Kısmen

Çok Az

Hiç

12. Öğrencilerin “Braille İşaretler Sistemi” eğitiminde Braille araç ve gereçlerinden yararlanmalarını ne ölçüde sağlayabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

13. Öğrencilerin “Braille İşaretleri Sistemi”ni kullanarak çeşitli müziklerin hız ve gürlük özelliklerini ayırt etme; bu müzikleri hız ve gürlük özelliklerine uygun söyleme ve çalma durumlarını ne ölçüde başarabiliyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

14. “Braille İşaretler Sistemi” ile ilgili yayınların yeterli olduğuna ne ölçüde katılıyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

15. Vermiş olduğunuz Braille nota eğitimi öğrencilerin enstruman performansını ne ölçüde etkiliyor?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

16. Müziksel okumada eserleri ezber yöntemiyle öğretme durumuna ne ölçüde katılıyorsunuz?

Tamamen ()

Büyük Ölçüde ()

Kısmen ()

Çok Az ()

Hiç ()

Ek 3

T. C.
YAKUTİYE KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

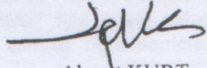
Sayı : B.08.4.MEM.0.25.59.20.604/ 22.12.11 18934
Konu : Anket Uygulanması İzin İsteği

GÖRME ENGELLİLER İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

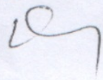
İlgi: Kaymakamlık Makamının 22.12.2011 tarih ve 18909 sayılı Onay

İlgi yazı doğrultusunda müzik öğretmeni Hikmet AKPINAR'ın anket uygulanmasına ilişkin Kaymakamlık Makamının ilgi onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

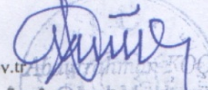

Ahmet KURT
İlçe Milli Eğitim Müdürü

EKLER:
1- Onay (1 adet).

K. ile ilgili öğretilmeye ilgilidir. 23.12.2011

Tarih : 22.12.2011
Sayı : 638
Kısmi : 050

 Kongre Cad. Kaymakamlık Binası Kat:2 Yakutiye/Erzurum
Ayrıntılı bilgi için irtibat : A.AVCI V.H.K.I ARGE
Telefon : (0442) 240 00 07-08-09 Dahili:144 Faks : (0442) 240 00 06
E-Posta : yakutiye25@meb.gov.tr Web : http://yakutiye-meb.gov.tr

Aslımın Aynidir

T. C.
YAKUTİYE KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.25.59.20.604/

22.12.11 18909 -

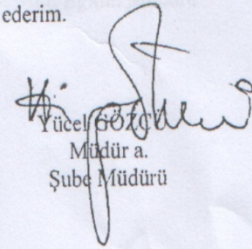
Konu : Anket Uygulama İzin İsteği.

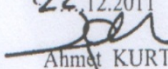
KAYMAKAMLIK MAKAMINA

İlgi: Görme Engelliler İlköğretim Okulu Müdürlüğü'nün 21.12.2011 tarih ve 446 sayılı yazısı.

İlgi yazı doğrultusunda müzik öğretmeni Hikmet AKPINAR'ın " Görme Engellilerde Braille Nota İşaret Sistemi Eğitimde Yaşanan Sorunların Tespiti" için anket çalışması yapmak istemektedir. Görme Engelli İlköğretim Okulunda çalışan öğretmenlere, ve öğrencilere uygulaması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olurlarınıza arz ederim.

Yücel GÖZ
Müdür a.
Şube Müdürü

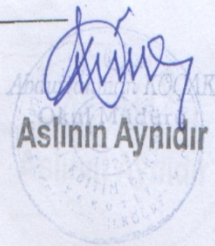
OLUR
22.12.2011

Ahmet KURT
Kaymakam.a
İlçe Milli Eğitim Müdürü

EKLER:

- 1- Yazı ve Ekleri (9 adet).

Kongre Cad. Kaymakamlık Binası Kat:2 Yakutiye/Erzurum
Bilgi için : Ali AVCI V.H.K.İ. ARGE
Telefon : (0442) 240 00 07-08-09 Dahili:144
Fax : (0442) 240 00 06
Web-Email : <http://yakutiye-meb.gov.tr> - yakutiye25@meb.gov.tr

ÖZ GEÇMİŞ

Hikmet AKPINAR, 1986 yılında Erzurum’da doğdu. İlköğrenimine Erzurum Mecidiye İlköğretim Okulunda başlayıp, 50. Yıl İlköğretim Okulunda orta öğrenimini tamamladı. 2002 yılında Erzurum Anadolu Güzel Sanatlar Lisesini kazandı. Burada Dr. Rafael MEMADALİYEV ile keman çalışmalarına başladı ve dokuz yıl sürdürdü. Lisedeki müzik eğitimi boyunca gerçekleştirilen konserlerde görev aldı. 2004 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü’ne girdi. Üniversitedeki müzik eğitimi boyunca da birçok konserde orkestra üyesi olarak görev aldı ve çeşitli oda müziği topluluklarında çaldı. 2008 yılında Atatürk Üniversitesini, bölüm birinciliği ile bitirerek mezun oldu. Aynı yıl Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yüksek lisans eğitim görmeye hak kazandı. 2008 yılında Erzurum Görme Engelliler İlköğretim Okulunda kadrolu müzik öğretmeni olarak göreve başladı ve halen bu okulda görev yapmaktadır.